

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 29 Σεπτεμβρίου 2022
(OR. en)

12866/22

Διοργανικός φάκελος:
2022/0299 (NLE)

SOC 522
EMPL 366
ECOFIN 944

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	29 Σεπτεμβρίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 490 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 490 final.

συνημμ.: COM(2022) 490 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.9.2022
COM(2022) 490 final

2022/0299 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη

{SWD(2022) 313 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- **Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης**

Η διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης κάθε ατόμου στην Ένωση είναι ουσιαστικής σημασίας για την οικοδόμηση δίκαιων και ανθεκτικών οικονομιών και κοινωνιών. Στις πολιτικές κατευθύνσεις της¹, η πρόεδρος της Επιτροπής κα Ursula von der Leyen εξέφρασε την προσδοκία για μια Ευρώπη που επιδιώκει περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη και ευημερία. Η πρωτοβουλία αυτή υλοποιεί τη φιλοδοξία και τη δέσμευση της Ένωσης να προωθήσει πιο συμπεριληπτικές οικονομίες και να διασφαλίσει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Παρά τις πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και τις βελτιώσεις κατά την τελευταία δεκαετία, το 2021 ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έπληξε πάνω από 95,4 εκατομμύρια Ευρωπαίους. Σε πολλά κράτη μέλη, κατά την τελευταία δεκαετία, σημειώθηκε αύξηση του κινδύνου φτώχειας για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων², επιδείνωση του βάθους και της διάρκειας της φτώχειας και ελάττωση του αντικτύπου των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας. Έως το 2020 η οικονομία της Ένωσης συνέχισε να επεκτείνεται, η απασχόληση έφθασε στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί ποτέ και η ανεργία επέστρεψε στα επίπεδα πριν από το 2008. Ωστόσο, η πανδημία COVID-19 προκάλεσε οικονομικούς κλυδωνισμούς. Η Ένωση και τα κράτη μέλη ενίσχυσαν σημαντικά την κοινωνική προστασία, αντιμετωπίζοντας με ολοκληρωμένο τρόπο τις πρωτοφανείς κοινωνικές προκλήσεις που προέκυψαν. Ωστόσο, τα μέτρα εγκλεισμού είχαν δυσανάλογες επιπτώσεις στις γυναίκες και στα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, ιδίως όσον αφορά τη μεγαλύτερη επιβάρυνση που υπέστησαν από την άτυπη εργασία παροχής φροντίδας και την πιο περιορισμένη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και τις σχετικές κοινωνικές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα επίσης να επιδεινώνονται οι προϋπάρχοντες περιορισμοί της πρόσβασης στην απασχόληση.

Τελευταία, μετά την παράνομη και αδικαιολόγητη επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας και η άνοδος του πληθωρισμού πλήττουν ιδιαίτερα τα νοικοκυριά χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, καθώς το μερίδιο της κατανάλωσης ενέργειας και τροφίμων στο συνολικό εισόδημά τους είναι γενικά υψηλότερο.

Η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και το δικαίωμα σε επαρκές ελάχιστο εισόδημα διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η αρχή 14 του πυλώνα ορίζει ότι «Κάθε άνθρωπος που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα σε επαρκείς παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος οι οποίες διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής, και αποτελεσματική πρόσβαση στα αναγκαία αγαθά και υπηρεσίες. Για όσους μπορούν να εργαστούν, οι παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να συνδυάζονται με κίνητρα για (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας». Στις 4 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το οποίο έγινε δεκτό με ικανοποίηση από τους ηγέτες της

¹ [political-guidelines-next-commission_el.pdf \(europa.eu\)](#)

² Άτομα ηλικίας 0-59 ετών που ζουν σε νοικοκυριά, όπου οι ενήλικες σε ηλικία εργασίας (18-59) έχουν εργαστεί λιγότερο από το 20 % της συνολικής διαθεσιμότητάς τους προς εργασία κατά το προηγούμενο έτος.

Ένωσης κατά τη σύνοδο κορυφής του Πόρτο στις 8 Μαΐου 2021. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο³ έθεσε πρωταρχικούς στόχους για το 2030 στους τομείς της φτώχειας, της απασχόλησης, καθώς και στον τομέα των δεξιοτήτων. Έως το 2030, ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια, συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον 5 εκατομμυρίων παιδιών· τουλάχιστον το 78 % των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται· και το 60 % των ενηλίκων θα πρέπει να συμμετέχουν σε κατάρτιση κάθε χρόνο. Τον Ιούνιο του 2022 τα κράτη μέλη παρουσίασαν τους εθνικούς τους στόχους για τη στήριξη αυτού του στόχου.

Ο ρόλος των δίκτυων κοινωνικής ασφάλειας

Τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας συμβάλλουν στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και των διαφορών στο εσωτερικό των κρατών μελών, ενισχύοντας την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και προωθώντας παράλληλα την ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν. Τα σχεδιασμένα με κατάλληλο τρόπο δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας αποσκοπούν στην εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου πόρων για όλους με στόχο τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης και τη δυνατότητα συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς εργασίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, δηλαδή εκείνα που διαθέτουν ανεπαρκείς, μη σταθερούς ή αβέβαιους χρηματικούς και υλικούς πόρους, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την υγεία και την ευημερία τους, καθώς και για την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας περιλαμβάνουν εισοδηματική στήριξη και διάφορες παροχές σε είδος, καθώς και υπηρεσίες που παρέχονται σε όσους έχουν ανάγκη.

Η **εισοδηματική στήριξη** συνίσταται σε φάσμα χρηματικών παροχών που ανταποκρίνονται σε διαφορετικές ανάγκες. Οι εν λόγω χρηματικές παροχές μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, επιδόματα τέκνου και οικογένειας, παροχές στέγασης, παροχές ανεργίας, παροχές αναπηρίας, παροχές γήρατος και παροχές σε εργαζομένους, καθώς και παροχές ελάχιστου εισοδήματος.

Οι παροχές **ελάχιστου εισοδήματος**⁴ διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στο πλαίσιο της συνολικής χρηματικής εισοδηματικής στήριξης, καθώς αποσκοπούν στη γεφύρωση του χάσματος, ώστε να επιτευχθεί ένα ορισμένο συνολικό επίπεδο εισοδήματος σε ένα συγκεκριμένο νοικοκυριό. Πρόκειται για μη ανταποδοτικές και εξαρτώμενες από το εισόδημα παροχές έσχατης ανάγκης σε νοικοκυριά χωρίς επαρκείς πόρους, όταν άλλες πηγές εισοδήματος ή παροχές έχουν εξαντληθεί ή δεν επαρκούν για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης. Γενικά, συμπληρώνονται με εξατομικευμένη βοήθεια και κίνητρα για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και παροχή ποιοτικών υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό, τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος — που ενσωματώνουν και τα τρία σκέλη ενίσχυσης— δεν αποτελούν παθητικό εργαλείο, αλλά λειτουργούν, στο μέτρο του δυνατού, ως εφαλτήριο για τη βελτίωση των προοπτικών ένταξης και απασχόλησης.

³

⁴ Οι παροχές ελάχιστου εισοδήματος δεν αντιστοιχούν στο καθολικό βασικό εισόδημα που συνεπάγεται άνευ όρων εισοδηματική στήριξη για όλους, χωρίς έλεγχο επάρκειας πόρων ή απαίτηση εργασίας.

Τα κατάλληλα σχεδιασμένα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος μπορούν να λειτουργήσουν ως αυτόματοι σταθεροποιητές. Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, μπορούν να συμβάλουν στη στήριξη μιας βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψης, να συνεισφέρουν στον μετριασμό της μείωσης του οικογενειακού εισοδήματος και να περιορίσουν τα επίπεδα των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Μπορούν επίσης να έχουν σταθεροποιητική επίδραση στη συνολική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών⁵. Τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος που έχουν κατάλληλο σχεδιασμό επιτυγχάνουν τη σωστή ισορροπία μεταξύ της μείωσης της φτώχειας, της παροχής κινήτρων για εργασία και των βιώσιμων δημοσιονομικών δαπανών.

Το συνολικό επίπεδο εισοδηματικής στήριξης θα πρέπει να διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, ενώ η εργασία θα πρέπει πάντα να αποδίδει περισσότερο, και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να είναι βιώσιμα από δημοσιονομική άποψη. Το ελάχιστο εισόδημα πρέπει να συνοδεύεται από επαρκή κίνητρα για (επαν)είσοδο των ατόμων που μπορούν να εργαστούν στην αγορά εργασίας, ώστε να διαδραματίζουν τον σταθεροποιητικό τους ρόλο και να αποφεύγονται επιζήμια φαινόμενα υστέρησης που οδηγούν σε χαμηλότερα επίπεδα απασχόλησης. Το κατάλληλα σχεδιασμένο ελάχιστο εισόδημα, σε συνδυασμό με αποτελεσματικά μέτρα ενεργοποίησης του εργατικού δυναμικού, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη του στόχου της Ένωσης για την απασχόληση έως το 2030, καθώς και για τη στήριξη της ενεργοποίησης των νεαρών ενηλίκων και της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο των δικτύων κοινωνικής ασφάλειας και πέραν των χρηματικών παροχών, τα κράτη μέλη χορηγούν επίσης παροχές σε είδος. Σε αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, η κοινωνική στέγαση, τα μειωμένα τέλη για ορισμένες υπηρεσίες (π.χ. δημόσιες συγκοινωνίες, αέριο, ενέργεια και άλλες δαπάνες υπηρεσιών κοινής ωφέλειας) ή η στοχευμένη στήριξη για την κάλυψη των εξόδων της παιδικής φροντίδας ή της υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης για μητέρες και βρέφη. Μολονότι οι δικαιούχοι ελάχιστου εισοδήματος είναι πιθανό να επωφεληθούν από τις εν λόγω παροχές, αυτές δεν ενσωματώνονται πάντα στο ελάχιστο εισόδημα και δεν λαμβάνονται από όλους τους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αξιοποίηση ορισμένων από αυτές τις υπηρεσίες (π.χ. παιδική φροντίδα) βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος παρά την πρόσθετη στήριξη που παρέχεται.

Παρόλο που όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας, δεν έχει σημειωθεί παντού ίδια πρόοδος όσον αφορά την πρόσβαση σ' αυτά και την επάρκειά τους. Ενώ ο σχεδιασμός διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας τις διαφορετικές εθνικές παραδόσεις και τη συνολική αρχιτεκτονική των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, όπως καταδεικνύεται από τις τακτικές ειδικές ανά χώρα αναλύσεις και συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Επιπλέον, οι θεματικές συζητήσεις στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού επισήμαναν τις αμοιβαίες προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη μη αξιοποίηση των παροχών και τη στήριξη των δικαιούχων στη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας και την ένταξή τους στην κοινωνία.

Προκλήσεις

⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2010): Μελέτη με τίτλο «The Role of Social Protection as Economic Stabiliser: Lessons from the Current Crisis» (Ο ρόλος της κοινωνικής προστασίας ως οικονομικού σταθεροποιητή: Διδάγματα από την τρέχουσα κρίση).

Η διασφάλιση της επάρκειας της εισοδηματικής στήριξης αποτελεί πρόκληση σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων λόγω των μισθολογικών εξελίξεων. Η επάρκεια μπορεί να μετρηθεί αν συγκριθεί το συνολικό εισόδημα των δικαιούχων με το εθνικό όριο φτώχειας⁶ (ως ένδειξη του βαθμού στον οποίο έχει μειωθεί η φτώχεια) και με το εισόδημα χαμηλόμισθου εργαζομένου⁷ (ως ένδειξη των οικονομικών κινήτρων που συνδέονται με τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας). Παρότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των νοικοκυριών, αμφότεροι οι δείκτες παρέχουν παρόμοια αποτελέσματα, επισημαίνοντας ότι οι χαμηλοί μισθοί προσεγγίζουν το όριο της φτώχειας και οι παροχές βρίσκονται σε ακόμη χαμηλότερο επίπεδο. Το 2019 το εισόδημα ενός δικαιούχου εισοδηματικής στήριξης (ένα μόνο άτομο) ήταν κάτω από το 80 % του ορίου της φτώχειας σε 22 κράτη μέλη, ενώ το εισόδημα ενός χαμηλόμισθου έφτανε ή υπερέβαινε το όριο της φτώχειας σε όλα τα κράτη μέλη. Στα νοικοκυριά με παιδιά, η επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης είναι γενικά σημαντικά υψηλότερη (κατά μέσο όρο κατά περίπου 10-20 εκατοστιαίες μονάδες).

Η χαμηλή συχνότητα επανεξέτασης της εισοδηματικής στήριξης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα παροχές που δεν συμβαδίζουν με τις μισθολογικές εξελίξεις, τις αυξήσεις του κόστους διαβίωσης, των τιμών ή του πληθωρισμού (ιδίως των τροφίμων και της ενέργειας) και, ως εκ τούτου, την περαιτέρω μείωση της επάρκειάς τους. Σε μεγάλο αριθμό κρατών μελών, ο καθορισμός και η αναπροσαρμογή του επιπέδου των παροχών ελάχιστου εισοδήματος δεν βασίζεται σε αξιόπιστη μεθοδολογία, ούτε συνδέεται με στατιστικά τεκμηριωμένες τιμές αναφοράς ή δείκτες. Στο ένα τρίτο περίπου των κρατών μελών εφαρμόζονται συστήματα αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής που προσαρμόζουν το ποσό της εισοδηματικής στήριξης σε τακτική βάση ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι μεταβολές του κόστους διαβίωσης.

Η επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης, και ιδίως των παροχών ελάχιστου εισοδήματος, παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη κατά μέσο όρο στην Ένωση την τελευταία δεκαετία, παρά την ελαφρά βελτίωση που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια. Έχει παρατηρηθεί κάποιος βαθμός σύγκλισης, ιδίως λόγω των νέων συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος που θεσπίστηκαν σε αρκετά κράτη μέλη. Αντιθέτως, από το 2009 σημειώθηκε σημαντική επιδείνωση όσον αφορά την επάρκεια σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία τα ποσοστά ήταν ήδη χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης⁸.

Μια δεύτερη κοινή πρόκληση αφορά την κάλυψη του ελάχιστου εισοδήματος, καθώς περίπου το 20 % των ανέργων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας δεν είναι επιλέξιμοι για εισοδηματική στήριξη. Ορισμένες ομάδες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σ' αυτή. Οι απαιτήσεις ηλικίας (για παράδειγμα, το όριο ηλικίας υπερβαίνει τα 18 έτη σε πέντε κράτη μέλη) ενδέχεται να περιορίζουν την πρόσβαση των νεαρών ενηλίκων.

⁶ Μετράται με βάση το ποσοστό κινδύνου φτώχειας (60 % του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος των νοικοκυριών μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις).

⁷ Στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, τα κράτη μέλη συμφώνησαν σε ένα πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης στον τομέα των παροχών ελάχιστου εισοδήματος για τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας. Προσδιορίστηκαν τρεις βασικοί μοχλοί πολιτικής που είναι πιθανότερο να επηρεάσουν τις επιδόσεις τους: 1) η επάρκεια των παροχών, 2) οι κανόνες επιλεξιμότητας και η αξιοποίηση των παροχών και 3) η ενεργοποίηση και η πρόσβαση σε υπηρεσίες. Τα κράτη μέλη συμφώνησαν σε δύο δείκτες για τη μέτρηση της επάρκειας της χρηματικής εισοδηματικής στήριξης: i) ως ποσοστό του εθνικού ορίου κινδύνου φτώχειας στο οικείο κράτος μέλος· και ii) ως ποσοστό του εισοδήματος χαμηλόμισθου εργαζομένου, ο οποίος ορίζεται ως το άτομο που αμείβεται με το 50 % του μέσου μισθού. Το εισόδημα χαμηλόμισθου εργαζομένου χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο του κατώτατου μισθού, δεδομένου ότι ο κατώτατος μισθός δεν υπάρχει σε όλες τις χώρες.

⁸ Κοινή έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα (διάγραμμα 27).

Ενώ οι περιορισμοί όσον αφορά την ιθαγένεια έχουν μικρό αντίκτυπο στην επιλεξιμότητα⁹, τα κριτήρια που σχετίζονται με την ελάχιστη διάρκεια νόμιμης διαμονής (η οποία ρυθμίζεται σε ορισμένα κράτη μέλη και κυμαίνεται από ένα έως δέκα έτη) μπορούν να περιορίσουν την πρόσβαση των αλλοδαπών αιτούντων. Επιπλέον, υποχρεώσεις όπως η ύπαρξη διεύθυνσης μόνιμης κατοικίας ή τραπεζικού λογαριασμού αποτελούν εμπόδια για τους αστέγους ή τα περιθωριοποιημένα άτομα που ζουν σε υποβαθμισμένες περιοχές (π.χ. οικισμοί Ρομά).

Ενώ ο έλεγχος επάρκειας πόρων αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τη διασφάλιση της κατάλληλης στόχευσης των ελάχιστων εισοδημάτων, η ανεπαρκής κάλυψη μπορεί επίσης να προκύψει από τον έλεγχο επάρκειας πόρων, εάν είναι υπερβολικά αυστηρός. Ο έλεγχος επάρκειας πόρων εξετάζει τους πόρους —είτε πρόκειται για εισόδημα είτε για περιουσιακά στοιχεία είτε για ακίνητη ή κινητή περιουσία— όλων των μελών του νοικοκυριού. Στα περισσότερα κράτη μέλη, το κατώτατο όριο που χρησιμοποιείται για τον έλεγχο επάρκειας πόρων αντιπροσωπεύει το μέγιστο επίπεδο της χορηγούμενης παροχής (και οι παροχές ελάχιστου εισοδήματος χρησιμοποιούνται για τη συμπλήρωση του εισοδήματος του νοικοκυριού μέχρι να φτάσει το επίπεδο αυτό). Σε ορισμένα κράτη μέλη, αν το όριο καθοριστεί σε χαμηλό επίπεδο, ο έλεγχος επάρκειας πόρων μπορεί να αποκλείσει από την επιλεξιμότητα για το ελάχιστο εισόδημα σημαντικό αριθμό νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και φτωχών εργαζομένων. Επιπλέον, η ελλιπής κάλυψη μπορεί να οφείλεται σε υπερβολικά αυστηρό σχεδιασμό του ελέγχου περιουσιακών στοιχείων, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό ενός νοικοκυριού από το ελάχιστο εισόδημα λόγω δυσανάλογης λογιστικής καταγραφής περιουσιακών στοιχείων χαμηλής αξίας¹⁰.

Τέλος, οι παροχές ενδέχεται να μην κατανέμονται επαρκώς μεταξύ των μελών ενός νοικοκυριού, δεδομένου ότι το δικαίωμα αξίωσης παροχών περιορίζεται στον επικεφαλής του νοικοκυριού. Στις περισσότερες χώρες οι γυναίκες συνήθως δεν θεωρούνται επικεφαλής νοικοκυριών, παρά μόνο σε περιπτώσεις όπου κανένας ενήλικος άνδρας δεν ζει μόνιμα στο νοικοκυριό¹¹. Το δικαίωμα να λαμβάνουν τις παροχές μεμονωμένα άτομα των νοικοκυριών παρέχεται μόνο σε λίγα κράτη μέλη και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, ενώ η επιλεξιμότητα εξακολουθεί να καθορίζεται σε επίπεδο νοικοκυριού. Οι λύσεις που διευκολύνουν τη λήψη εισοδηματικής στήριξης από μεμονωμένα μέλη του νοικοκυριού μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων και της οικονομικής ανεξαρτησίας, καθώς και της εισοδηματικής ασφάλειας των γυναικών και των νεαρών ενηλίκων, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα αύξηση του συνολικού επιπέδου των παροχών που λαμβάνονται σε επίπεδο νοικοκυριού.

Τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπουν μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη, όπου οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εντόπισαν προκλήσεις όσον αφορά την επάρκεια και την κάλυψη του ελάχιστου εισοδήματος¹². Για παράδειγμα, ορισμένες επενδύσεις επικεντρώνονται στην επέκταση ή τη βελτίωση της ποιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών, στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας και στην ένταξη εύάλωτων ομάδων. Ορισμένα ΣΑΑ αποσκοπούν επίσης στην

⁹ Σε όλα τα κράτη μέλη, οι ημεδαποί πολίτες και οι πολίτες άλλου κράτους μέλους της ΕΕ (ανάλογα με τους γενικούς κανόνες για την απόκτηση νόμιμης διαμονής) είναι επιλέξιμοι για να λάβουν ελάχιστο εισόδημα.

¹⁰ Όπως κληρονομηθέντα περιουσιακά στοιχεία χαμηλής αξίας ή κινητά περιουσιακά στοιχεία, αποταμιεύσεις κ.λπ.

¹¹ Πηγή: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1126?lang=el>

¹² Στη Βουλγαρία, την Ισπανία, την Κροατία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και τη Ρουμανία.

αύξηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των κοινωνικών παροχών, συμπεριλαμβανομένου του ελάχιστου εισοδήματος.

Τρίτον, η μη αξιοποίηση του ελάχιστου εισοδήματος φαίνεται να είναι αρκετά υψηλή σε όλα τα κράτη μέλη. Οι διαθέσιμες εκτιμήσεις σχετικά με τη μη αξιοποίηση κυμαίνονται συνήθως από 30 % έως 50 % του επιλέξιμου πληθυσμού. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως η έλλειψη πληροφόρησης, η πολυπλοκότητα της πρόσβασης, η έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς και η αντίληψη του στιγματισμού. Φαίνεται ότι λίγα μόνο κράτη μέλη συγκεντρώνουν πληροφορίες σχετικά με τη μη αξιοποίηση.

Τέταρτον, ο συντονισμός μεταξύ των πολιτικών εισοδηματικής στήριξης και των κινήτρων για την (επανε)ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν παραμένει ανεπαρκής. Τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας θα πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπο που να εξασφαλίζονται κίνητρα για εργασία. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός της εισοδηματικής στήριξης δεν θα πρέπει να μειώνει τα κίνητρα για εργασία ούτε να δημιουργεί παγίδες φτώχειας (ή παγίδες χαμηλού μισθού για τα άτομα που εργάζονται και λαμβάνουν εισοδηματική στήριξη). Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα υψηλά ποσοστά παύσης καταβολής των παροχών ελάχιστου εισοδήματος (ακόμη και των συμπληρωματικών παροχών) ή ο υψηλός πραγματικός οριακός φορολογικός συντελεστής ενδέχεται να οδηγήσουν σε χαμηλά κίνητρα για ανάληψη εργασίας. Ενώ είναι προφανές ότι το εισόδημα από την εργασία (ήδη σε επίπεδο κατώτατου μισθού) θα πρέπει να είναι υψηλότερο σε σχέση με το εισόδημα από παροχές, άλλοι παράγοντες επηρεάζουν επίσης το ποσοστό μετάβασης των δικαιούχων ελάχιστου εισοδήματος στην εργασία (π.χ. συμμετοχή και ποιότητα της παροχής συμβουλών για εύρεση εργασίας ή άλλων εξατομικευμένων μέτρων ενεργοποίησης, ελλείψεις δεξιοτήτων, ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία, διαθεσιμότητα υπηρεσιών παιδικής φροντίδας κ.λπ.).

Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας που ενθαρρύνουν τη μετάβαση στην απασχόληση περιλαμβάνουν τη διά βίου μάθηση, την εξατομικευμένη στήριξη και καθοδήγηση που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες, την προώθηση ποιοτικών θέσεων εργασίας και τη διατήρηση θέσεων εργασίας, καθώς και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ανέλιξης, σύμφωνα με την έννοια των αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς¹³. Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη τα μέτρα αυτά δεν είναι επαρκώς προσαρμοσμένα στις ατομικές ανάγκες των δικαιούχων ελάχιστου εισοδήματος, οι οποίοι συχνά είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας.

Ενώ η συμμετοχή σε προγράμματα ενεργοποίησης αποτελεί απαίτηση στα περισσότερα κράτη μέλη, ενδέχεται να μην είναι καν διαθέσιμα επαρκή μέτρα. Οι απαιτήσεις ενεργοποίησης (και οι σχετικές κυρώσεις) πρέπει να συνοδεύονται από υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως παροχή συμβουλών, καθοδήγηση ή βοήθεια στην αναζήτηση εργασίας, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικές και να ενθαρρύνουν την αποδοχή προσφορών εργασίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στους νεαρούς ενήλικες που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας ή διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Προκειμένου να επανέλθουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατόν, η λήψη εισοδηματικής στήριξης θα πρέπει να συνδέεται με ιδιαίτερα ισχυρά μέτρα ενεργοποίησης που θα τους στηρίζουν στην απόκτηση εργασιακής πείρας και στην ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων για έναν μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας, ιδίως δεξιοτήτων που σχετίζονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

¹³ Βλ. σύσταση 2008/867/EK της Επιτροπής σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας.

Τα θετικά κίνητρα για την ανάληψη θέσης εργασίας, τα οποία στηρίζουν τη σταδιακή μετάβαση στην αγορά εργασίας και παράλληλα δίνουν τη δυνατότητα στους δικαιούχους να παραμείνουν επιλέξιμοι για το ελάχιστο εισόδημα για ορισμένο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια της απασχόλησης, έχουν γενικά θετικά αποτελέσματα. Η ποιότητα και η διατηρησιμότητα των προσφερόμενων θέσεων εργασίας (δηλαδή ποιοτικών θέσεων εργασίας με μεγάλη διάρκεια) αποτελεί επίσης πρόκληση. Η συμμετοχή σε προγράμματα δημόσιων έργων είναι είτε υποχρεωτική είτε πρώτη επιλογή για τους δικαιούχους στο ένα τέταρτο περίπου των κρατών μελών, παρά το γεγονός ότι τα δημόσια έργα θεωρείται γενικά ότι έχουν μικρό ή μηδενικό αντίκτυπο όσον αφορά τη στήριξη της μακροπρόθεσμης μετάβασης στην απασχόληση. Ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας είναι καθοριστικός για τη διευκόλυνση των ευκαιριών απασχόλησης για τους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος. Η απασχόληση στην κοινωνική οικονομία θα μπορούσε να αποτελέσει εφελκυστικό για τη σύνδεση με την ανοικτή αγορά εργασίας.

Πέμπτον, είναι επίσης αναγκαία η εξασφάλιση αποτελεσματικής πρόσβασης σε ποιοτικές υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες. Μολονότι δεν είναι δυνατόν να καταρτιστεί εξαντλητικός κατάλογος των υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν συνήθως γενικές υποστηρικτικές υπηρεσίες που παρέχονται σε όλους, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η κατάρτιση και η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη και η μακροχρόνια φροντίδα. Μια ειδική κατηγορία υποστηρικτικών υπηρεσιών —οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης— περιλαμβάνει υπηρεσίες που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα όσων είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας, ώστε να τους βοηθήσουν να ενταχθούν στην κοινωνία και την απασχόληση. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης μπορεί να περιλαμβάνουν κοινωνική εργασία, παροχή συμβουλών, καθοδήγηση, πλαισίωση, ψυχολογική υποστήριξη και αποκατάσταση. Επιπλέον, η προσβασιμότητα και η οικονομική προσιτότητα βασικών υπηρεσιών, όπως η ύδρευση, η αποχέτευση, η ενέργεια, οι μεταφορές, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι ψηφιακές επικοινωνίες, αποτελούν θεμελιώδη προϋπόθεση για οποιαδήποτε περαιτέρω κοινωνική ένταξη. Μολονότι οι περισσότερες από αυτές τις υπηρεσίες είναι καταρχήν διαθέσιμες για το σύνολο του πληθυσμού, η πρόσβαση και η οικονομική προσιτότητα μπορεί να είναι προβληματικές για άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, ιδίως σήμερα με τις τρέχουσες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

Η θεαματική αύξηση των τιμών της ενέργειας ασκεί πίεση στα ευάλωτα νοικοκυριά και ενέχει τον κίνδυνο να βλάψει ευρύτερα την κοινωνία και την οικονομία. Σ' αυτούς τους ταραχώδεις καιρούς, η ύπαρξη ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας συμβάλλει στον μετριασμό του κινδύνου ενεργειακής φτώχειας. Ειδικότερα, το ελάχιστο εισόδημα και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες μπορούν να συμβάλουν στον μετριασμό των επιπτώσεων της αύξησης των τιμών στα πλέον ευάλωτα άτομα, συμπληρώνοντας παράλληλα άλλα διαρθρωτικά μέτρα. Σε σύγκριση με τα μέτρα για τις τιμές, τα μέτρα εισοδηματικής στήριξης καθιστούν γενικά δυνατή την καλύτερη στόχευση της στήριξης σε όσους έχουν ανάγκη και είναι περισσότερο συμβατά με τη διατήρηση κινήτρων για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας.

Έκτον, τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους αντιμετωπίζουν πολλαπλά και σύνθετα εμπόδια όσον αφορά την ένταξη και, ως εκ τούτου, χρειάζονται εξατομικευμένη στήριξη. Ορισμένα άτομα είναι διαθέσιμα με ενεργό τρόπο να (επαν)ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Κάποια άλλα ενδέχεται να μην είναι σε θέση να εργαστούν (αμέσως), όπως άτομα με σοβαρές αναπηρίες ή προβλήματα υγείας, άτομα που δεν διαθέτουν βασικές κοινωνικές δεξιότητες, άστεγοι ή άτομα που φροντίζουν μικρά παιδιά ή εξαρτώμενους ενήλικες. Για τα άτομα αυτά, οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης είναι πρωταρχικής σημασίας και μπορούν να

διευκολύνουν την εύρεση εργασίας σε μεταγενέστερο στάδιο. Για την παροχή εξατομικευμένης στήριξης, τα περισσότερα κράτη μέλη διενεργούν πολυδιάστατη εκτίμηση των αναγκών. Στις μισές περίπου χώρες διεξάγεται για όλα τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά χωρίς επαρκείς πόρους, ενώ σε μια μικρότερη ομάδα κρατών μελών περιορίζεται σε συγκεκριμένες ομάδες (π.χ. άνεργοι για συγκεκριμένη περίοδο) ή πραγματοποιείται βάσει διακριτικής ευχέρειας. Ωστόσο, μόνο τα μισά περίπου κράτη μέλη που διενεργούν πολυδιάστατη εκτίμηση των αναγκών προσφέρουν εξατομικευμένο σχέδιο ένταξης για την αντιμετώπιση των εμποδίων σε σχέση με την κοινωνική ένταξη και, εν τέλει, την απασχόληση. Δεδομένου ότι σημαντικό ποσοστό των δικαιούχων ελάχιστου εισοδήματος είναι πιθανό να είναι μακροχρόνια άνεργοι, τους προσφέρεται συμφωνία ένταξης στην εργασία, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας¹⁴.

Τέλος, η αποτελεσματική εφαρμογή ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας αποδυναμώνεται από ζητήματα διακυβέρνησης. Στα βασικά εμπόδια περιλαμβάνονται ο ανεπαρκής συντονισμός μεταξύ των διαφόρων οντοτήτων λόγω έλλειψης προτύπων συνεργασίας, η έλλειψη ανταλλαγής πληροφοριών, η έλλειψη ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και οι περιορισμένοι πόροι, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών στον τομέα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των υποστηρικτικών υπηρεσιών. Οι περιορισμοί αυτοί δημιουργούν επίσης προκλήσεις για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας —περίπου τα μισά κράτη μέλη διαθέτουν μηχανισμούς τακτικής παρακολούθησης, ενώ σε άλλα κράτη μέλη δεν έχει καθιερωθεί ακόμη τέτοια πρακτική.

Στο μέλλον θα υπάρξουν περισσότερες διαρθρωτικές προκλήσεις, γεγονός που συνηγορεί υπέρ της δημιουργίας ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας. Η επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης προσφέρει μια ευκαιρία για τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργία θέσεων εργασίας. Τα σχεδιασμένα με κατάλληλο τρόπο, ισχυρά δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας μπορούν να συμβάλουν στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών στηρίζοντας τις μεταβάσεις στην αγορά εργασίας και την ενεργότερη συμμετοχή των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Από την άλλη πλευρά, η ανεπαρκής κάλυψη από παροχές ανταποδοτικού χαρακτήρα (όπως οι παροχές ανεργίας και οι μελλοντικές συντάξεις), λόγω της αυξανόμενης χρήσης της άτυπης απασχόλησης, μπορεί να δημιουργήσει πρόσθετες επιβαρύνσεις για τα μη ανταποδοτικά συστήματα.

Στο πλαίσιο αυτό, τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας και ιδίως το ελάχιστο εισόδημα πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να προσαρμοστούν, ώστε να προωθηθεί η κοινωνική ένταξη και να υποστηριχθούν τα άτομα που είναι σε θέση να εργαστούν στην πορεία τους προς την ποιοτική απασχόληση.

Η διασφάλιση επαρκών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας για την προστασία της αξιοπρεπούς διαβίωσης αποτελεί μακροχρόνιο μέλημα της Ένωσης. Το 1992 το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση 92/441/ΕΟΚ σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας¹⁵, προτείνοντας ως κοινό στόχο την καθιέρωση ελάχιστου επιπέδου εγγυημένου εισοδήματος, καθώς και αρχών και κατευθυντήριων γραμμών για την επίτευξη του στόχου αυτού. Οι γενικές αρχές του πλαισίου περιλάμβαναν την ενεργό διαθεσιμότητα για εργασία ή επαγγελματική κατάρτιση όσον αφορά άτομα των οποίων το επιτρέπει η ηλικία, η υγεία και η οικογενειακή κατάσταση,

¹⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016, για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας (ΕΕ C 67 της 20.2.2016, σ. 1).

¹⁵ Σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας (ΕΕ L 245 της 26.8.1992).

καθώς και μέτρα οικονομικής και κοινωνικής ένταξης για άλλα άτομα. Οι στόχοι της εν λόγω σύστασης επαναλήφθηκαν και ενισχύθηκαν περαιτέρω με τη σύσταση 2008/867/EK της Επιτροπής σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας¹⁶.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία λήψης μέτρων πολιτικής σε επίπεδο Ένωσης για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων, τον Οκτώβριο του 2020 το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να δρομολογήσει επικαιροποίηση του ενωσιακού πλαισίου για την αποτελεσματική στήριξη και συμπλήρωση των πολιτικών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία του εθνικού ελάχιστου εισοδήματος¹⁷. Στο ψήφισμά του¹⁸, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να θεσπίσουν επαρκές ελάχιστο εισόδημα, τονίζοντας τον ρόλο της προστασίας του ελάχιστου εισοδήματος ως εργαλείου για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Στο πλαίσιο αυτό και με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλα τα στάδια της ζωής, η παρούσα σύσταση αποσκοπεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της προώθησης επαρκούς εισοδηματικής στήριξης και αποτελεσματικής πρόσβασης σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες για τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, καθώς και μέσω της ενθάρρυνσης της ένταξης στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν, όπως ορίζεται στην αρχή 14 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Με τον τρόπο αυτόν, αποσκοπεί στην επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης, συμβάλλοντας ενεργά στην ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται με την επιφύλαξη των εξουσιών των κρατών μελών για την οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας τους.

Για την επίτευξη αυτού του γενικού στόχου, οι ειδικοί στόχοι της πρωτοβουλίας είναι οι εξής:

- α) βελτίωση της επάρκειας της εισοδηματικής στήριξης·
- β) βελτίωση της κάλυψης και της αξιοποίησης του ελάχιστου εισοδήματος·
- γ) βελτίωση της πρόσβασης σε αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς για όσους μπορούν να εργαστούν·
- δ) βελτίωση της πρόσβασης σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες·
- ε) προώθηση της εξατομικευμένης υποστήριξης·
- στ) ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης των δικτύων κοινωνικής ασφάλειας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και των μηχανισμών παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων.

• Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής

Η πρόταση συμβάλλει στην εφαρμογή της αρχής 14 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και θα προωθήσει επίσης άλλες αρχές του πυλώνα, όπως αυτές που αφορούν την «ενεργό υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης», την «κοινωνική προστασία», την «πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες», την «εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση» και

¹⁶ Σύσταση 2008/867/EK της Επιτροπής, της 3ης Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας (ΕΕ L 307 της 18.11.2008, σ. 11).

¹⁷ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενίσχυση της προστασίας του ελάχιστου εισοδήματος με σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 και μετέπειτα.

¹⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τις πολιτικές περί ελάχιστου εισοδήματος ως εργαλείου για την αντιμετώπιση της φτώχειας [2016/2270(INI)].

την «ισότητα ευκαιριών». Η πρόταση θα συμβάλει στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου για μείωση της φτώχειας και του επιμέρους στόχου που αφορά την παιδική φτώχεια, όπως ορίζεται στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, και θα στηρίξει την πραγματοποίηση των πρωταρχικών στόχων για την απασχόληση, καθώς και του πρωταρχικού στόχου για τις δεξιότητες.

Η πρόταση βασίζεται στη σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Η πρόταση συνάδει με τις υφιστάμενες διατάξεις και εισάγει νέα στοιχεία όπου κρίθηκε ότι η σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου ήταν ανεπαρκής και χρειαζόταν να εξελιχθεί σύμφωνα με τις κοινωνικές αλλαγές. Για λόγους απλούστευσης, η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην αντικατάσταση της σύστασης 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δεν θα μειωθεί το υπάρχον επίπεδο προστασίας.

Η πρόταση συμπληρώνει επίσης τη σύσταση 2008/867/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας. Οι στρατηγικές ενεργητικής ένταξης έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην ένταξη όσων μπορούν να εργαστούν σε βιώσιμη, ποιοτική απασχόληση και να παρέχουν επαρκείς πόρους και στήριξη για αξιοπρεπή διαβίωση σε όσους δεν μπορούν. Η παρούσα πρόταση βασίζεται στην πείρα και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την εφαρμογή της εν λόγω σύστασης και παρέχει τη δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης των διαφόρων στοιχείων της και αντιμετώπισης των κενών που έχουν εναπομείνει.

Η προτεινόμενη πρωτοβουλία αξιοποιεί και συμπληρώνει τη σύσταση της ΔΟΕ σχετικά με την ελάχιστη κοινωνική προστασία¹⁹, η οποία παρέχει καθοδήγηση σε χώρες όσον αφορά την επέκταση της κάλυψης της κοινωνικής προστασίας δίνοντας προτεραιότητα στην καθιέρωση εθνικών κατώτατων ορίων κοινωνικής προστασίας που θα είναι προσβάσιμα σε όσους έχουν ανάγκη.

Η διαδικασία συντονισμού των πολιτικών στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ανέδειξε διαρθρωτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος και συναφή στοιχεία, όπως η κοινωνική ένταξη και η ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, με ορισμένα κράτη μέλη να λαμβάνουν σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Ο αναθεωρημένος κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων²⁰ καταγράφει τις επιδόσεις και τις τάσεις στα κράτη μέλη, δίνοντας τη δυνατότητα στην Επιτροπή να παρακολουθεί την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών αναφέρουν ότι τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκείς παροχές ελάχιστου εισοδήματος για όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και να προωθούν την κοινωνική ένταξη ενθαρρύνοντας τα άτομα να συμμετέχουν ενεργά στην αγορά εργασίας και την κοινωνία, μεταξύ άλλων μέσω της στοχευμένης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Για την ενίσχυση των εργασιών ανάλυσης, στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας συμφωνήθηκε πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης και τα αποτελέσματά του αποτυπώθηκαν στην κοινή έκθεση για την απασχόληση, στις εκθέσεις ανά χώρα και στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

Προκειμένου να συγκεντρώνονται συνεχώς τέτοιες συνοδευτικές πληροφορίες και να διευκολύνεται η αμοιβαία μάθηση και η ανταλλαγή πρακτικών στο πλαίσιο της ανοικτής

¹⁹ Σύσταση της ΔΟΕ σχετικά με την ελάχιστη κοινωνική προστασία, 2012 (αριθ. 202).

²⁰ [Δείκτες του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων — Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων — Eurostat \(europa.eu\).](#)

μεθόδου συντονισμού, η δημιουργία δικτύου εθνικών αρχών αρμόδιων για το ελάχιστο εισόδημα (MINET) κατέστησε δυνατή τη διεξαγωγή τακτικού διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ των κρατών μελών.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η πρωτοβουλία συμπληρώνει επίσης ορισμένες άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης, με τις οποίες είναι συνεπής.

Η σύσταση του Συμβουλίου για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας²¹ συνιστά στα κράτη μέλη να παρέχουν ατομική στήριξη στους μακροχρόνια άνεργους και να ενθαρρύνουν τον καλύτερο συντονισμό των σχετικών υπηρεσιών.

Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους²² έχει ως στόχο να διασφαλίζει ότι όλοι συμβάλλουν και έχουν επίσημη πρόσβαση σε αποτελεσματικά, επαρκή και διαφανή συστήματα κοινωνικής προστασίας. Αποσκοπεί κυρίως στη στήριξη των ατόμων που απασχολούνται με άτυπες μορφές απασχόλησης ή αυτοαπασχολούνται και τα οποία, λόγω του καθεστώτος απασχόλησής τους, δεν καλύπτονται επαρκώς από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης ανταποδοτικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να εκτίθενται σε μεγαλύτερη οικονομική αβεβαιότητα.

Η οδηγία για επαρκείς κατώτατους μισθούς²³ επιδιώκει τη θέσπιση πλαισίου για τη βελτίωση της επάρκειας των κατώτατων μισθών και την αύξηση της πρόσβασης των εργαζομένων σε προστασία με τη μορφή κατώτατου μισθού, συμβάλλοντας έτσι στην αντιμετώπιση της φτώχειας των εργαζομένων και των παγίδων χαμηλού μισθού.

Η σύσταση του Συμβουλίου για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»²⁴ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι οι νέοι ηλικίας έως 30 ετών λαμβάνουν προσφορά απασχόλησης, συνεχή εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση καλής ποιότητας εντός 4 μηνών από τη στιγμή που καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την τυπική εκπαίδευση, αποτρέποντας έτσι τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό τους.

Η σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά²⁵ καλεί τα κράτη μέλη να εγγυώνται για τα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού τη δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και την ευημερία τους, μεταξύ άλλων μέσω μέτρων ένταξης των γονέων στην αγορά εργασίας και εισοδηματικής στήριξης των οικογενειών και των νοικοκυριών.

---

²¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016, για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας (ΕΕ C 67 της 20.2.2016, σ. 1).

²² Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (ΕΕ C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

²³ Να προστεθεί παραπομπή μόλις εκδοθεί.

²⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

²⁵ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

Η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης (EASE)²⁶ καταδεικνύει τη σημασία της ανάπτυξης και εφαρμογής συνεκτικών δεσμών μέτρων πολιτικής, οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων κίνητρα πρόσληψης και μετάβασης, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση και ενισχυμένη στήριξη από τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης.

Η στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2019-2025²⁷ αναγνωρίζει το υψηλότερο ποσοστό γυναικών, ιδίως γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας, που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας λόγω των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση και τις αμοιβές, οι οποίες συσσωρεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής και οδηγούν σε μεγάλο συνταξιοδοτικό χάσμα.

Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τους Ρομά και η σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά²⁸ καλούν τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν τις πολλαπλές και δομικές διακρίσεις σε βάρος Ρομά, να διασφαλίσουν ότι έως το 2030 η πλειονότητα των Ρομά θα ξεφύγει από τη φτώχεια και να λάβουν αυστηρότερα μέτρα στους αλληλένδετους τομείς της εισοδηματικής στήριξης, της απασχόλησης, της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών, της στέγασης και των βασικών υπηρεσιών.

Η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030²⁹ έχει ως στόχο να διασφαλίσει, μεταξύ άλλων, ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, έχουν ίσες ευκαιρίες και ισότιμη πρόσβαση στην κοινωνία και την οικονομία, και διαθέτουν επίσης επαρκή κοινωνική προστασία, ώστε να εξασφαλίζεται επαρκές εισόδημα για αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Το νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη³⁰ καθορίζει ολοκληρωμένο σχέδιο για τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε εκπαίδευση και κατάρτιση χωρίς αποκλεισμούς για όλους, συμπεριλαμβανομένων των πλέον ευάλωτων. Η σύσταση του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης³¹, η οποία εγκρίθηκε ως ένα από τα παραδοτέα του θεματολογίου δεξιοτήτων, ενδυναμώνει και δίνει τη δυνατότητα στα άτομα να συμμετέχουν σε κατάρτιση σχετική με την αγορά εργασίας, καθώς επίσης διευκολύνει την πρόσβασή τους στην απασχόληση ή την παραμονή τους σε αυτήν. Το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων 2023 θα δώσει περαιτέρω έμφαση στις δεξιότητες, σε όλα τα στάδια της ζωής.

²⁶ Σύσταση (ΕΕ) 2021/402 της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2021, σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE) (ΕΕ L 80 της 8.3.2021, σ. 1).

²⁷ [EUR-Lex - 52020DC0152 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

²⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2021, για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (ΕΕ C 93 της 19.3.2021, σ. 1).

²⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=el&pubId=8376&furtherPubs=yes>

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα» [COM(2020) 274 final].

³¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης (ΕΕ L 243 της 27.6.2022, σ. 26).

Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη — οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή»³² βασίζεται στην αρχή της οικονομικής προσιτότητας των ανακαινισμένων κατοικιών και της προσβασιμότητάς τους, συμβάλλοντας έτσι στον στόχο της εξασφάλισης επαρκούς στέγασης για τον ευάλωτο πληθυσμό, ιδίως μέσω της σύστασης της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια³³.

Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα³⁴ καθορίζει συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν δέσμες μέτρων πολιτικής που διασφαλίζουν τη δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα με ολοκληρωμένο τρόπο, με ιδιαίτερη έμφαση στα ευάλωτα νοικοκυριά.

Το σχέδιο REPowerEU³⁵ ζητά τη λήψη στοχευμένων μέτρων για την ελαχιστοποίηση της αστάθειας, τον έλεγχο των τιμών και την προστασία των ατόμων που ζουν σε κατάσταση (ενεργειακής) φτώχειας ή κινδυνεύουν από αυτήν, προκειμένου να εξασφαλιστούν μακροπρόθεσμα οφέλη από τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και την ταχεία σταδιακή κατάργηση των ρωσικών ορυκτών καυσίμων.

Η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας³⁶ επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις τεράστιες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας μέσω της μείωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στα κράτη μέλη και του επιμερισμού των έκτακτων κερδών των παραγωγών ενέργειας με εκείνους που χρειάζονται μεγαλύτερη βοήθεια, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων νοικοκυριών.

Το σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία³⁷ συμβάλλει στην άνθηση της κοινωνικής οικονομίας, αξιοποιώντας τις οικονομικές δυνατότητές της και τις δυνατότητές της για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, καθώς και τη συμβολή της στη δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψη, στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Η παρούσα πρόταση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων του θεματολογίου 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

³² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη — οικολογικά κτίρια, θέσεις εργασίας, καλύτερη ζωή» [COM(2020) 662 final].

³³ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια (ΕΕ L 357 της 27.10.2020, σ. 35).

³⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (ΕΕ C 247 της 27.6.2022, σ. 35).

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο REPowerEU [COM(2022) 230 final].

³⁶ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με παρέμβαση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση των υψηλών τιμών ενέργειας [COM(2022) 473 final].

³⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Οικοδόμηση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων: σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία» [COM(2021) 778 final].

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η προτεινόμενη σύσταση βασίζεται στο άρθρο 292 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ως διαδικαστική νομική βάση σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) της ΣΛΕΕ ως ουσιαστική νομική βάση.

Το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) της ΣΛΕΕ παρέχει στην Ένωση τη δυνατότητα να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Η πρόταση θα συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου μέσω της προώθησης της εισοδηματικής στήριξης σε επίπεδο που να παρέχεται η δυνατότητα αξιοπρεπούς διαβίωσης, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες και μέτρα για τη στήριξη της ένταξης στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν.

Η χρήση της ουσιαστικής βάσης του άρθρου 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) περιορίζεται, πρώτον, από το άρθρο 153 παράγραφος 2 στοιχείο α), δεδομένου ότι επιτρέπει μόνο μέτρα ενθάρρυνσης της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, αποκλεισμένης της εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 4, όλες οι διατάξεις που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 153 απαιτούν η σύσταση ι) να μη θίγει την αναγνωρισμένη ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής προστασίας³⁸ και ii) να μην επηρεάζει αισθητά την οικονομική ισορροπία του εν λόγω συστήματος.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Η πολιτική απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας παραμένει πρωτίστως αρμοδιότητα των κρατών μελών, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

Αρχής γενομένης από τη σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου και τη σύσταση 92/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας³⁸, η Ένωση έχει αναλάβει δράση στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, βασιζόμενη στη συναίνεση ότι η εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς θα πρέπει να συμπληρωθεί με κοινωνική αλληλεγγύη και σύγκλιση των πολιτικών κοινωνικής προστασίας μεταξύ των κρατών μελών.

Μολονότι όλα τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μεταρρυθμίσεις στον τομέα του ελάχιστου εισοδήματος, τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης στα περισσότερα κράτη μέλη για ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προκλήσεων που εντοπίστηκαν. Τα κενά στην αποτελεσματική παροχή ελάχιστου εισοδήματος και τα μέτρα ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας αυξάνουν τους κινδύνους για την ευημερία των ατόμων που πλήττονται και των οικογενειών τους, τα οποία βιώνουν μεγαλύτερη οικονομική αβεβαιότητα, και μειώνουν τα συνολικά επίπεδα απασχόλησης στην οικονομία. Το πρόβλημα της ανεπαρκούς εισοδηματικής στήριξης και της ανεπαρκούς πρόσβασης σε υποστηρικτικές υπηρεσίες για σημαντικό μέρος του πληθυσμού έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική δικαιοσύνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η συνεχιζόμενη αεργία και η απομάκρυνση από την αγορά εργασίας οδηγεί σε υποβάθμιση των δεξιοτήτων και σε εργατικό δυναμικό χαμηλότερης ποιότητας και παραγωγικότητας. Το γεγονός αυτό αποτελεί ισχυρό παράγοντα κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας και εμπόδιο στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων για το 2030. Όπως φαίνεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την πρόταση, ο στόχος

³⁸ Σύσταση 92/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1992, για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας (ΕΕ L 245 της 26.8.1992, σ. 49).

για τη μείωση της φτώχειας είναι απίθανο να επιτευχθεί κατά τα προσεχή έτη αν τα κράτη μέλη δεν ενισχύσουν τα συστήματά τους κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης, ενώ ο στόχος για την απασχόληση απαιτεί αποτελεσματικότερες πολιτικές ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας.

Δεδομένου του κινδύνου μη ανάληψης δράσης (ή ανάληψης ανεπαρκούς δράσης) και λαμβανομένων υπόψη των τάσεων του παρελθόντος και των μελλοντικών κοινωνικών προκλήσεων, καθώς και της δυνατότητας αμοιβαίας μάθησης μεταξύ των κρατών μελών, η Ένωση είναι σε θέση να εντείνει τις προσπάθειές της και να αναλάβει ηγετικό ρόλο, σεβόμενη παράλληλα τις αρμοδιότητες των κρατών μελών στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Η δράση της Ένωσης μπορεί να συμβάλει ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση ταυτόχρονα, προωθώντας την ανοδική σύγκλιση εντός και μεταξύ των κρατών μελών, με αποτέλεσμα πιο δίκαιες και συνεκτικές κοινωνίες.

- **Αναλογικότητα**

Τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα σύσταση είναι ανάλογα προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Η πρόταση υποστηρίζει τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας και το ελάχιστο εισόδημα που ήδη υπάρχουν στα κράτη μέλη και συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και της ένταξης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας. Η προτεινόμενη δράση σέβεται τις πρακτικές των κρατών μελών και την ποικιλομορφία των οικείων συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Αναγνωρίζει ότι οι διαφορετικές εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορές ως προς τον τρόπο εφαρμογής της σύστασης και επιτρέπει στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση της σύστασης ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο τους. Η αναλογικότητα διαδραμάτισε επίσης βασικό ρόλο στην καθοδήγηση της επιλογής της νομικής πράξης.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η νομική πράξη είναι πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου, η οποία σέβεται τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Βασίζεται στο ισχύον δίκαιο της Ένωσης και συνάδει με το είδος των πράξεων που είναι διαθέσιμες για την ανάληψη ενωσιακής δράσης στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Σύσταση του Συμβουλίου θα παράσχει στα κράτη μέλη ειδική καθοδήγηση σχετικά με την πορεία των μεταρρυθμίσεων, αφήνοντας παράλληλα στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών την προσαρμογή των μέτρων στους εθνικούς θεσμούς και τα μοντέλα υλοποίησης. Θεσπίζει μέτρα που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα κράτη μέλη και παρέχει ισχυρή βάση για συνεργασία σε ενωσιακό επίπεδο στον τομέα αυτόν, με πλήρη σεβασμό της αρμοδιότητας των κρατών μελών στους σχετικούς τομείς πολιτικής. Μόλις εγκριθεί, η παρούσα σύσταση θα αντικαταστήσει τη σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας

Το 1999 η Επιτροπή υπέβαλε έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου³⁹. Η έκθεση επιβεβαίωσε τον ουσιαστικό ρόλο του ελάχιστου εισοδήματος ως τελικού μηχανισμού που λειτουργεί ως δίκτυ ασφαλείας. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύσταση συνέβαλε στην οργάνωση και την ενθάρρυνση του διαλόγου μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τον ρόλο και την ανάπτυξη του ελάχιστου εισοδήματος και ότι προώθησε τη σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών. Η έκθεση ανέφερε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές στον τρόπο λειτουργίας του ελάχιστου εισοδήματος· σε ποιον βαθμό και για πόσο χρονικό διάστημα καλύπτει βασικές ανάγκες και πώς συνδέεται με άλλα μέτρα κοινωνικής στήριξης και στήριξης της απασχόλησης.

Το 2013 η Επιτροπή επανεξέτασε την εφαρμογή της σύστασης 2008/867/ΕΚ της Επιτροπής⁴⁰. Η αξιολόγηση επιβεβαίωσε την εγκυρότητα της προσέγγισης της ενεργητικής ένταξης, αλλά αναγνώρισε ότι η πρόοδος στην εφαρμογή της σε εθνικό επίπεδο υπήρξε σχετικά περιορισμένη. Επισημάνε συγκεκριμένες προκλήσεις που σχετίζονται με τα τρία σκέλη της ενεργητικής ένταξης, όπως: i) χαμηλή επάρκεια, έλλειψη αξιοποίησης και περιορισμένη κάλυψη της εισοδηματικής στήριξης, ii) φτώχεια των εργαζομένων και πιθανά αντικίνητρα που προκύπτουν από τα συστήματα φορολογίας και παροχών και iii) προβληματική πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες σε ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως για τους Ρομά, τους μετανάστες και τα άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, οι δυσκολίες όσον αφορά τον συντονισμό σε τοπικό επίπεδο και ο κατακερματισμός αρμοδιοτήτων στα επίπεδα πολιτικής παρεμπόδισαν την εφαρμογή.

Μια ακόμη επανεξέταση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης 2008/867/ΕΚ της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε το 2017⁴¹. Τα συμπεράσματα της εν λόγω αξιολόγησης υπογράμμισαν τη σημασία των ενοποιημένων και ολοκληρωμένων μέτρων πολιτικής για τα μειονεκτούντα άτομα. Ζήτησαν να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην επαρκή στήριξη της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που δεν μπορούν να εργαστούν και τόνισαν την ανάγκη στενής συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και την ενεργό συμμετοχή όλων των σχετικών εταίρων.

Τα αποτελέσματα των εν λόγω αξιολογήσεων ελήφθησαν υπόψη κατά την εκπόνηση της παρούσας πρότασης.

³⁹ Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης 91/441/ΕΟΚ, της 24ης Ιουνίου 1992, σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας [COM(1998) 774 final].

⁴⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market – Towards a social investment approach» (Παρακολούθηση της εφαρμογής από τα κράτη μέλη της σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2008 σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας — Προς μια προσέγγιση κοινωνικών επενδύσεων) [SWD(2013) 39 final].

⁴¹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης του 2008 της Επιτροπής για την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας [SWD(2017) 257 final].

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η Επιτροπή διεξήγαγε διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη σε δύο περιόδους. Από τις 14 Ιανουαρίου έως τις 30 Νοεμβρίου 2020, η Επιτροπή διεξήγαγε δημόσια διαβούλευση σχετικά με το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (συμπεριλαμβανομένης της αρχής 14)⁴², η οποία συνέβαλε στη διαμόρφωση του περιεχομένου της παρούσας πρότασης. Επιπλέον, μεταξύ της 5ης Ιανουαρίου και της 5ης Μαΐου 2022, η Επιτροπή διενέργησε στοχευμένες διαβουλεύσεις σχετικά με την ίδια την πρωτοβουλία. Οι διαβουλεύσεις αυτές, οι οποίες είχαν κυρίως τη μορφή θεματικών συζητήσεων, πραγματοποιήθηκαν με κοινωνικούς εταίρους, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και την Επιτροπή Απασχόλησης, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το ευρωπαϊκό δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, την Επιτροπή των Περιφερειών, νέους, ερευνητές και μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούσαν να συμμετάσχουν στην πρόσκληση υποβολής στοιχείων, στο πλαίσιο της οποίας υποβλήθηκαν 75 μεμονωμένες απαντήσεις και 33 έγγραφα θέσης, κυρίως από την κοινωνία των πολιτών, πολίτες, καθώς και από επιχειρηματικές ενώσεις, την πανεπιστημιακή κοινότητα, συνδικαλιστικές οργανώσεις και δημόσιες αρχές.

Η πλειονότητα των ενδιαφερόμενων μερών υποστήριξε μια πρωτοβουλία της Ένωσης που αποσκοπεί στην ενίσχυση του ισχύοντος πλαισίου. Πολλά ενδιαφερόμενα μέρη επανέλαβαν ότι τα ελάχιστα εισοδήματα είναι διασυνδεδεμένα με άλλα μέτρα στήριξης και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρούνται μέρος ευρύτερων συστημάτων κοινωνικής προστασίας, τα οποία σχεδιάζονται και εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο. Γενικά, ως καταλληλότερο μέσο αναφέρθηκε μια σύσταση του Συμβουλίου που παρέχει καθοδήγηση σε επίπεδο Ένωσης, αφήνοντας ωστόσο την εφαρμογή στα κράτη μέλη. Τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη επανέλαβαν τη σημασία μιας δυναμικής προσέγγισης ενεργητικής ένταξης, η οποία θα περιλαμβάνει εισοδηματική στήριξη, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, κοινωνική ένταξη και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Για να είναι αποτελεσματική η προσέγγιση, το κατάλληλο σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να στηρίζει τη συνεργασία των διαφόρων φορέων σε κάθετο και οριζόντιο επίπεδο. Για τον σκοπό αυτόν, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη επανέλαβαν τη σημασία των τοπικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υπηρεσιών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, και συνέστησαν οι εν λόγω φορείς να ενταχθούν στα συστήματα διακυβέρνησης. Όσον αφορά την επάρκεια, τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν ότι το επίπεδο της εισοδηματικής στήριξης θα πρέπει να καθορίζεται στο εθνικό όριο της φτώχειας ή πάνω από αυτό, ώστε να διασφαλίζεται αξιοπρεπής διαβίωση. Τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν την ανάγκη ύπαρξης ισχυρών συστημάτων παρακολούθησης για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής της σύστασης.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνώσεως**

Η βάση τεκμηρίωσης για την υποστήριξη της πρωτοβουλίας περιλαμβάνει:

- Διερευνητική μελέτη για την υποστήριξη του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Filling in the knowledge gaps and identifying strengths and challenges in the effectiveness of the EU Member States' minimum income schemes» (Συμπλήρωση των κενών γνώσης και προσδιορισμός των πλεονεκτημάτων και των προκλήσεων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των συστημάτων

⁴² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [SWD(2021) 46 final].

ελάχιστου εισοδήματος των κρατών μελών της ΕΕ). Στόχος της μελέτης ήταν: i) η συλλογή δεδομένων σχετικά με το εθνικό ελάχιστο εισόδημα σε ολόκληρη την Ένωση· ii) ο προσδιορισμός των πλεονεκτημάτων και των προκλήσεων της αποτελεσματικότητας του ελάχιστου εισοδήματος· και iii) η εκτίμηση των επιπτώσεων των διάφορων μέτρων που αποσκοπεί στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους, συμπεριλαμβανομένης της ενεργοποίησης και της πρόσβασης σε υπηρεσίες.

- Μοντελοποίηση των επιπτώσεων επιλεγμένων επιλογών πολιτικής στην παροχή επαρκούς εισοδηματικής στήριξης από το Κοινό Κέντρο Ερευνών.
- Στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, συμφωνήθηκε πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης για το ελάχιστο εισόδημα, το οποίο προσδιόρισε τρεις μοχλούς πολιτικής που είναι πιθανότερο να επηρεάσουν την απόδοση του ελάχιστου εισοδήματος: i) επάρκεια των παροχών, ii) κανόνες επιλεξιμότητας και αξιοποίηση των παροχών και iii) μέτρα ενεργοποίησης και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Το πλαίσιο προσδιόρισε ορισμένους δείκτες αποτελέσματος, απόδοσης και μοχλού πολιτικής, συμπεριλαμβανομένου ενός διττού δείκτη για την επάρκεια της χρηματικής εισοδηματικής στήριξης: i) ως ποσοστό του εθνικού ορίου κινδύνου φτώχειας στο οικείο κράτος μέλος· και ii) ως ποσοστό του εισοδήματος χαμηλόμισθου εργαζομένου, ο οποίος ορίζεται ως το άτομο που αμείβεται με το 50 % του μέσου μισθού.
- Με βάση το πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης, η κοινή έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Επιτροπής παρέχει επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά το ελάχιστο εισόδημα.
- Τον δείκτη επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ), ο οποίος προσδιορίζει τις ετήσιες βασικές κοινωνικές τάσεις που πρέπει να παρακολουθούνται σε ολόκληρη την Ένωση, καθώς και τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και τα θετικά κοινωνικά αποτελέσματα στα επιμέρους κράτη μέλη.
- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Το προτεινόμενο μέσο —σύσταση του Συμβουλίου— δίνει στα κράτη μέλη αρκετή ευελιξία ώστε να καθορίσουν αυτά τον καλύτερο τρόπο με τον οποίο θα επιτύχουν τους στόχους αυτής της πρωτοβουλίας, αφού λάβουν υπόψη τις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες. Δεδομένου ότι ο δυνητικός αντίκτυπος εξαρτάται από συγκεκριμένες δράσεις που λαμβάνουν τα κράτη μέλη, μια ολοκληρωμένη εκτίμηση των επιπτώσεων δεν μπορεί να αξιολογήσει πλήρως τον αναμενόμενο αντίκτυπο πριν πραγματοποιηθούν επιλογές υλοποίησης από τα κράτη μέλη.

Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής περιλαμβάνει επισκόπηση των σημαντικότερων προκλήσεων όσον αφορά τις επιδόσεις του ελάχιστου εισοδήματος. Περιλαμβάνει επίσης ανάλυση του αντικτύπου των πιθανών μεταρρυθμίσεων πολιτικής στη μείωση της φτώχειας.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Άνευ αντικειμένου.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η πρόταση θα συμβάλει στη διασφάλιση του δικαιώματος στην αξιοπρέπεια (άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εξής: Χάρτης), στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες, στην κοινωνική αρωγή και τη

στεγαστική βοήθεια και στην αξιοπρεπή διαβίωση όσων δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους (άρθρο 34 του Χάρτη).

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Άνευ αντικειμένου.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Τα κράτη μέλη θα υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο της εφαρμογής της παρούσας σύστασης. Η σύσταση θεσπίζει επίσης περίοδο, έως το τέλος του 2030, για τη σταδιακή εφαρμογή της διάταξης σχετικά με την επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης. Οι εκθέσεις προόδου θα πρέπει να συζητιούνται στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή Απασχόλησης και το δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης όσον αφορά την πρόσβαση σε αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς.

Με βάση τις εθνικές εκθέσεις προόδου, θα υποβάλλονται τακτικές κοινές εκθέσεις της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Επιτροπής σε επίπεδο Ένωσης. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί επίσης τακτικά την εφαρμογή της σύστασης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και θα εκδίδει ειδικές ανά χώρα συστάσεις, κατά περίπτωση.

Η Επιτροπή σκοπεύει επίσης να συνεργαστεί με την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας για την περαιτέρω ανάπτυξη του πλαισίου συγκριτικής αξιολόγησης για τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος με σκοπό την υποστήριξη της παρακολούθησης της παρούσας σύστασης και την ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της συγκρισιμότητας των σχετικών δεικτών.

Η Επιτροπή σκοπεύει να επανεξετάσει τα μέτρα που θα ληφθούν σε συνέχεια της προτεινόμενης σύστασης, ειδικότερα όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την αύξηση της απασχόλησης και τη βελτίωση των δεξιοτήτων, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο έως το 2032. Βάσει των αποτελεσμάτων της επανεξέτασης, η Επιτροπή μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποβάλει περαιτέρω προτάσεις.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Άνευ αντικειμένου.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Η παράγραφος 1 αναφέρει τον στόχο της παρούσας σύστασης.

Η παράγραφος 2 περιέχει ορισμούς που πρέπει να εφαρμόζονται για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης.

Η παράγραφος 3 συνιστά στα κράτη μέλη να αναπτύξουν ισχυρά δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας μέσω ολοκληρωμένης προσέγγισης που θα συνδυάζει εισοδηματική στήριξη, κίνητρα και στήριξη για την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας και την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Οι παράγραφοι 4 έως 7 συνιστούν στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης ορίζοντας διαφανή μεθοδολογία για τον καθορισμό και την επανεξέταση του επιπέδου εισοδηματικής στήριξης, προτείνοντας τιμές αναφοράς για την

καθοδήγηση της εκτίμησης της επάρκειας και συνιστώντας ετήσιες προσαρμογές της εισοδηματικής στήριξης. Ειδικότερα, η παράγραφος 6 καλεί τα κράτη μέλη να επιτύχουν προοδευτικά την επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2030.

Η παράγραφος 8 συνιστά στα κράτη μέλη να προβλέπουν τη δυνατότητα χορήγησης της εισοδηματικής στήριξης σε μεμονωμένα μέλη του νοικοκυριού, χωρίς απαραίτητα να αυξάνεται το συνολικό επίπεδο των παροχών που λαμβάνει το νοικοκυριό.

Η παράγραφος 9 συνιστά στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την ολοκληρωμένη κάλυψη των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους από το ελάχιστο εισόδημα, μεταξύ άλλων μέσω κριτηρίων επιλεξιμότητας που δεν εισάγουν διακρίσεις και μέσω αναλογικών ελέγχων επάρκειας πόρων.

Η παράγραφος 10 συνιστά στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την πλήρη αξιοποίηση του ελάχιστου εισοδήματος, μεταξύ άλλων μέσω της απλούστευσης της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων, της μείωσης των διοικητικών εμποδίων και της παροχής προσβάσιμων πληροφοριών στους δυνητικούς αποδέκτες.

Η παράγραφος 11 συνιστά στα κράτη μέλη να διασφαλίσουν κατάλληλα κίνητρα για τους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος, ώστε να (επανε)ενταχθούν στην αγορά εργασίας, και να εξασφαλίσουν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και υψηλά ποσοστά απασχόλησης, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο και δεξιότητες, παρέχοντας κίνητρα για εργασία, στηρίζοντας τους εργοδότες και διευκολύνοντας τις ευκαιρίες εργασίας στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

Η παράγραφος 12 συνιστά στα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες, διασφαλίζοντας τη συνεχή πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας) και αντιμετωπίζοντας τα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στις υπηρεσίες.

Η παράγραφος 13 συνιστά στα κράτη μέλη να αναπτύξουν εξατομικευμένες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των διάφορων εμποδίων που συναντούν τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους όσον αφορά την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση.

Οι παράγραφοι 14 και 15 συνιστούν στα κράτη μέλη να θεσπίσουν αποτελεσματικά συστήματα διακυβέρνησης και παρακολούθησης και να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης.

Η παράγραφος 16 καλεί την Επιτροπή να συνεργαστεί περαιτέρω με την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας όσον αφορά το πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης για τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος και να ενισχύσει τη διαθεσιμότητα και τη συγκρισιμότητα των σχετικών δεδομένων. Συνιστά επίσης στην Επιτροπή και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας να επανεξετάζουν τακτικά την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης και να υποβάλουν έκθεση στο Συμβούλιο έως το 2032.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλα τα στάδια της ζωής, η παρούσα σύσταση αποσκοπεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και στην επιδίωξη υψηλών επιπέδων απασχόλησης μέσω της προώθησης επαρκούς εισοδηματικής στήριξης και αποτελεσματικής πρόσβασης σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες για τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, καθώς και μέσω της ενθάρρυνσης της ένταξης στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ, η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο, μεταξύ άλλων, την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- (3) Το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες. Ο Χάρτης προβλέπει επίσης ότι κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα και ότι, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.
- (4) Η σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1992, σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας⁴³ καλεί τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν, στο πλαίσιο ενός σφαιρικού και ολοκληρωμένου μηχανισμού καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, το θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα επαρκών πόρων και παροχών που να εξασφαλίζουν αξιοπρεπή ανθρώπινη διαβίωση, και συνιστά να προσαρμόσουν αναλόγως, στον βαθμό που απαιτείται, το σύστημα κοινωνικής προστασίας τους. Λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της παρούσας σύστασης, είναι σκόπιμο να αντικατασταθεί η σύσταση 92/441/ΕΟΚ.

⁴³ Σύσταση 92/441/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1992, σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας (ΕΕ L 245 της 26.8.1992, σ. 46).

- (5) Η σύσταση 2008/867/EK της Επιτροπής, της 3ης Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας⁴⁴ καθορίζει μια ολοκληρωμένη στρατηγική με σκοπό τη διευκόλυνση της ένταξης σε βιώσιμες και ποιοτικές θέσεις απασχόλησης για όσους μπορούν να εργαστούν και την παροχή επαρκών πόρων για αξιοπρεπή διαβίωση, σε συνδυασμό με την παροχή στήριξης για τη συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε όσους δεν μπορούν. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση, που βασίζεται στον συνδυασμό τριών σκελών πολιτικής: επαρκής εισοδηματική στήριξη, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες, είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα άτομα που είναι περισσότερο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας ή αποκλεισμένα από την κοινωνία.
- (6) Τον Νοέμβριο του 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος ορίζει 20 βασικές αρχές για τη στήριξη εύρυθμων και δίκαιων αγορών εργασίας και συστημάτων πρόνοιας. Η αρχή 14 ορίζει ότι «Κάθε άνθρωπος που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα σε επαρκείς παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος οι οποίες διασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής, και αποτελεσματική πρόσβαση στα αναγκαία αγαθά και υπηρεσίες. Για όσους μπορούν να εργαστούν, οι παροχές ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να συνδυάζονται με κίνητρα για (επανε)ένταξη στην αγορά εργασίας».
- (7) Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁴⁵ (στο εξής: σχέδιο δράσης) καθορίζει τον φιλόδοξο στόχο για μια ισχυρή κοινωνική Ένωση. Τον Ιούνιο του 2021 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ευθυγραμμιζόμενο με τη διακήρυξη του Πόρτο⁴⁶, εξέφρασε την ικανοποίησή του όσον αφορά τον κοινωνικό στόχο της Ένωσης για τη φτώχεια, σύμφωνα με τον οποίο ο αριθμός των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια⁴⁷ έως το 2030, συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον 5 εκατομμυρίων παιδιών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε επίσης ικανοποίηση για τους πρωταρχικούς στόχους όσον αφορά την απασχόληση (τουλάχιστον το 78 % των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να απασχολείται) και τις δεξιότητες (τουλάχιστον το 60 % όλων των ενηλίκων θα πρέπει να συμμετέχει σε κατάρτιση κάθε χρόνο). Τον Ιούνιο του 2022 τα κράτη μέλη παρουσίασαν τους εθνικούς τους στόχους. Ο αναθεωρημένος κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων και το πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης για το ελάχιστο εισόδημα, που συμφωνήθηκαν από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, ενισχύουν την αναλυτική βάση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, της κοινής έκθεσης για την απασχόληση και των ειδικών ανά χώρα συστάσεων.
- (8) Το θεματολόγιο 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οι υποστηρικτικοί στόχοι του υπογραμμίζουν ότι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη πρέπει να συμβαδίζει με την εξάλειψη της φτώχειας και άλλων στερήσεων, τη μείωση των ανισοτήτων και τη βελτίωση της πρόσβασης στην υγεία, την εκπαίδευση και την απασχόληση.

⁴⁴ Σύσταση 2008/867/EK της Επιτροπής, της 3ης Οκτωβρίου 2008, σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας (ΕΕ L 307 της 18.11.2008, σ. 11).

⁴⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

⁴⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁴⁷ Σε σχέση με το 2019.

- (9) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 24ης Οκτωβρίου 2017⁴⁸, κάλεσε τα κράτη μέλη να θεσπίσουν επαρκές ελάχιστο εισόδημα, τονίζοντας τον ρόλο της προστασίας του ελάχιστου εισοδήματος ως εργαλείου για την καταπολέμηση της φτώχειας. Στα συμπεράσματά του της 12ης Οκτωβρίου 2020⁴⁹, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να δρομολογήσει επικαιροποίηση του ενωσιακού πλαισίου για την αποτελεσματική στήριξη και συμπλήρωση των πολιτικών των κρατών μελών όσον αφορά την προστασία του εθνικού ελάχιστου εισοδήματος. Κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης για το μέλλον της Ευρώπης, οι πολίτες ζήτησαν κοινό ενωσιακό πλαίσιο για το ελάχιστο εισόδημα⁵⁰.
- (10) Η παρούσα σύσταση βασίζεται στα συμπεράσματα των αξιολογήσεων της Επιτροπής⁵¹ που εξετάζουν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή της σύστασης 2008/867/EK της Επιτροπής. Οι αξιολογήσεις επιβεβαίωσαν την εγκυρότητα της προσέγγισης της ενεργητικής ένταξης, αλλά τόνισαν συγκεκριμένες προκλήσεις που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τη χαμηλή επάρκεια, την περιορισμένη αξιοποίηση και την ανεπαρκή κάλυψη του ελάχιστου εισοδήματος, τα πιθανά αντικίνητρα που προκύπτουν από τα συστήματα φορολογίας και παροχών και την προβληματική πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες που προωθούν την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας. Ζήτησαν επίσης να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην επαρκή στήριξη της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που δεν μπορούν να εργαστούν.
- (11) Παρότι έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ένωση κατά την τελευταία δεκαετία, το 2021 περισσότερα από 95,4 εκατομμύρια άτομα εξακολουθούσαν να διατρέχουν κίνδυνο, ενώ ο κίνδυνος ήταν υψηλότερος για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες. Η αύξηση του κινδύνου φτώχειας για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων και η επιδείνωση του βάθους και της διάρκειας της φτώχειας σε πολλά κράτη μέλη, σε συνδυασμό με την ελάττωση του αντικτύπου των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας, εγείρουν ανησυχίες. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να κάνουν περισσότερες προσπάθειες για να βοηθήσουν τα πλέον ευάλωτα και μειονεκτούντα άτομα, και να το πράξουν αποτελεσματικότερα.
- (12) Η ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση είναι ο καλύτερος τρόπος εξόδου από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ταυτόχρονα, η εξασφάλιση της παρουσίας περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας συμβάλλει στη χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και ενισχύει την οικονομική τους βιωσιμότητα, συνεισφέροντας στη δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών και προωθώντας την κοινωνική συνοχή. Για την επίτευξη υψηλότερων επιπέδων απασχόλησης, είναι υψίστης

⁴⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τις πολιτικές περί ελαχίστου εισοδήματος ως εργαλείου για την αντιμετώπιση της φτώχειας [2016/2270(INI)].

⁴⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενίσχυση της προστασίας του ελάχιστου εισοδήματος με σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 και μετέπειτα.

⁵⁰ Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης, έκθεση επί του τελικού αποτελέσματος, Μάιος 2022, σ. 58.

⁵¹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market – Towards a social investment approach» (Παρακολούθηση της εφαρμογής από τα κράτη μέλη της σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2008 σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας — Προς μια προσέγγιση κοινωνικών επενδύσεων) [SWD(2013) 39 final]. Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης του 2008 της Επιτροπής για την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας [SWD(2017) 257 final].

σημασίας η υποστήριξη των ατόμων κατά την επιτυχία τους μετάβαση στην αγορά εργασίας.

- (13) Τα κοινωνικά και οικονομικά πλεονεκτήματα των επαρκών και στοχευμένων δικτύων κοινωνικής ασφάλειας έγιναν ακόμη πιο σημαντικά κατά τη διάρκεια της απαγόρευσης δραστηριοτήτων λόγω της πανδημίας COVID-19. Τα μέτρα ανάσχεσης είχαν δυσανάλογο αντίκτυπο στις γυναίκες και τις μειονεκτούσες ομάδες, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τόσο για λόγους σωματικής όσο και ψυχικής υγείας, στην εκπαίδευση και στις σχετικές υπηρεσίες, επιδεινώνοντας επίσης τους προϋπάρχοντες περιορισμούς όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση⁵². Τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την κρίση ανέδειξαν επίσης τη σημασία επαρκών, ολοκληρωμένων και ανθεκτικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας που να ανταποκρίνονται στους κλυδωνισμούς και να λειτουργούν ως προληπτικά μέσα για τη στήριξη της ανάκαμψης.
- (14) Οι μακροοικονομικές τάσεις που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση, την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, τη δημογραφική αλλαγή και τα μεταβαλλόμενα πρότυπα εργασίας εξακολουθούν να διαμορφώνουν την Ένωση. Τα ολοκληρωμένα και ισχυρά δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας, τα οποία διασφαλίζουν επαρκή εισοδηματική στήριξη και διευκολύνουν τις μεταβάσεις στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, μπορούν να συμβάλουν ώστε οι εν λόγω διαδικασίες να είναι δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς. Οι αλλαγές στα πρότυπα σταδιοδρομίας, σε συνδυασμό με την αύξηση των άτυπων μορφών απασχόλησης, μπορούν να δυσχεράνουν την πρόσβαση των ατόμων με χαμηλό εισόδημα σε συστήματα κοινωνικής προστασίας που βασίζονται στην ασφάλιση και να οδηγήσουν σε αυξημένη ζήτηση για εναλλακτικά μέτρα στήριξης, όπως το ελάχιστο εισόδημα. Επιπλέον, μετά τον αδικαιολόγητο και παράνομο επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας και, συνακόλουθα, του πληθωρισμού επηρεάζει τα νοικοκυριά χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος. Τα εισοδηματικά μέτρα μπορούν να απευθύνονται σε ευάλωτες ομάδες, ενώ είναι συμβατά με τη διατήρηση κινήτρων για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
- (15) Η παρούσα σύσταση επικεντρώνεται στα «άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους», δηλαδή στα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με ανεπαρκείς, μη σταθερούς ή αβέβαιους χρηματικούς και υλικούς πόρους, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την υγεία και την ευημερία τους και για τη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Όσον αφορά τα άτομα που είναι σε θέση να εργαστούν, τα ισχυρά δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας πρέπει να διευκολύνουν την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω ενεργητικών μέτρων για την αγορά εργασίας, στήριξης της αναζήτησης εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης. Όσον αφορά όλους όσους έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων όσων δεν μπορούν να εργαστούν, εξασφαλίζουν επαρκή εισοδηματική στήριξη και υποστηρικτικές υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας δεν αποτελούν παθητικό εργαλείο, αλλά λειτουργούν, στο μέτρο του δυνατού, ως εφαλτήριο για την κοινωνικοοικονομική ένταξη και την ανοδική κοινωνική κινητικότητα, με αποτέλεσμα τη βελτίωση των προοπτικών ένταξης και απασχόλησης.
- (16) Τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας περιλαμβάνουν φάσμα χρηματικών παροχών και παροχών σε είδος που παρέχουν εισοδηματική στήριξη και πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες. Μια σημαντική συνιστώσα της εισοδηματικής

⁵²

Κοινή έκθεση για την απασχόληση, 2022.

στήριξης είναι οι παροχές ελάχιστου εισοδήματος, οι οποίες ορίζονται ως μη ανταποδοτικές χρηματικές παροχές έσχατης ανάγκης που αποσκοπούν στη γεφύρωση του χάσματος για την επίτευξη ενός ορισμένου συνολικού επιπέδου εισοδήματος σε ένα συγκεκριμένο νοικοκυριό, όταν άλλες πηγές εισοδήματος ή παροχές έχουν εξαντληθεί ή δεν επαρκούν για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης. Η εισοδηματική στήριξη μπορεί επίσης να περιλαμβάνει και άλλες χρηματικές παροχές, όπως επιδόματα τέκνου και οικογένειας, παροχές στέγασης, παροχές ανεργίας, παροχές αναπηρίας, παροχές γήρατος και παροχές σε εργαζομένους. Μπορεί επίσης να συμπληρώνει τις ελάχιστες συντάξεις και το εισόδημα από την εργασία.

- (17) Το ελάχιστο εισόδημα αποτελεί βασικό στοιχείο των στρατηγικών εξόδου από τη φτώχεια και τον αποκλεισμό και μπορεί να λειτουργήσει ως αυτόματος σταθεροποιητής. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, μπορεί να συμβάλει στη στήριξη μιας βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψης, να συνεισφέρει στον μετριασμό της μείωσης του οικογενειακού εισοδήματος και να περιορίσει τον αριθμό των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Για όσους μπορούν να εργαστούν, το ελάχιστο εισόδημα περιλαμβάνει επαρκή κίνητρα και προσαρμοσμένες και αναλογικές προϋποθέσεις για την (επ)ένταξη στην αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα, το ελάχιστο εισόδημα θα πρέπει να σχεδιάζεται παράλληλα με κίνητρα για εργασία, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα υστέρησης στην αγορά εργασίας και να υποστηρίζονται τα υψηλά επίπεδα απασχόλησης.
- (18) Οι παροχές σε είδος μπορούν να εξασφαλίσουν στοχευμένη στήριξη σε άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για να διευκολύνουν την πρόσβασή τους σε συγκεκριμένες υπηρεσίες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁵³, η υγειονομική περίθαλψη και η μακροχρόνια φροντίδα, η κοινωνική στέγαση, η απασχόληση και η κατάρτιση.
- (19) Η μεγαλύτερη προσπάθεια για την εφαρμογή ολοκληρωμένων και ισχυρών δίκτυων κοινωνικής ασφάλειας έχει τη δυνατότητα όχι μόνο να βελτιώσει τα αποτελέσματα στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα της υγείας για όσους είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας, αλλά και να αποφέρει διαρκή κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για την Ένωση, να τονώσει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και να οδηγήσει σε περισσότερο δίκαιες, συνεκτικές και ανθεκτικές κοινωνίες. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με χαμηλό εισόδημα στο σύστημα κοινωνικής προστασίας που βασίζεται στην ασφάλιση, ώστε να αποκτήσουν δικαιώματα κοινωνικής προστασίας, ιδίως μέσω της διευκόλυνσης της ποιοτικής απασχόλησης, καθώς και για τον συντονισμό της παροχής εισοδηματικής στήριξης στο πλαίσιο των αντίστοιχων συστημάτων. Τα εν λόγω δίκτυα ασφάλειας αναμένεται επίσης να συμβάλουν στην αύξηση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και στα υγιεινά τρόφιμα για όσους ζουν σε συνθήκες φτώχειας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώξουν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των οικείων συστημάτων κοινωνικής προστασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη στήριξη της πρόσβασης στην αγορά εργασίας στο σύνολό της, ώστε να αποφευχθεί η φτώχεια ή η ανάγκη των ατόμων να βασίζονται σε ένα ελάχιστο εισόδημα μακροπρόθεσμα.
- (20) Παρόλο που όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας, δεν έχει σημειωθεί παντού ίδια πρόοδος όσον αφορά την πρόσβαση σ' αυτά και την επάρκειά

⁵³ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

τους. Μολονότι ο σχεδιασμός διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών, αντικατοπτρίζοντας τις διαφορετικές εθνικές παραδόσεις και τη συνολική αρχιτεκτονική των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Παρόλο που έχει επιτευχθεί κάποιος βαθμός σύγκλισης, οι μεταρρυθμίσεις που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής δεν ήταν πάντοτε επαρκείς ή η εφαρμογή τους υπήρξε αργή, όπως φαίνεται από τις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που έχουν διατυπωθεί από καιρό στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Τα εθνικά σχέδια στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπουν στήριξη για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στα οικεία κράτη μέλη με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, του σχεδιασμού και της ανθεκτικότητας των συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης του σχεδιασμού του ελάχιστου εισοδήματος και της διασφάλισης ανοδικής σύγκλισης όσον αφορά την επάρκεια και την κάλυψή του. Αρκετές επενδύσεις επικεντρώνονται επίσης στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας και στη βελτίωση της πρόσβασης των ευάλωτων νοικοκυριών σε βασικές υπηρεσίες.

- (21) Η εισοδηματική στήριξη θεωρείται επαρκής όταν εξασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής. Προκειμένου να διασφαλιστεί η επάρκεια της συνολικής εισοδηματικής στήριξης, είναι αναγκαία η εφαρμογή ορθής και διαφανούς μεθοδολογίας για τον καθορισμό και την προσαρμογή της εισοδηματικής στήριξης ανά τακτά χρονικά διαστήματα, με βάση σχετικούς δείκτες και λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών των νοικοκυριών. Οι τιμές αναφοράς, όπως το εθνικό όριο κινδύνου φτώχειας ή οι μεθοδολογίες που βασίζονται σε εθνικά καθορισμένο καλάθι αγαθών και υπηρεσιών που αντικατοπτρίζουν το κόστος ζωής σε ένα δεδομένο κράτος μέλος ή περιφέρεια, μπορούν να συμβάλουν στην καθοδήγηση της εκτίμησης της επάρκειας. Η επάρκεια μπορεί επίσης να αξιολογηθεί σε σύγκριση με το εισόδημα από την εργασία, για παράδειγμα με το εισόδημα ενός χαμηλόμισθου ή ενός εργαζομένου που αμείβεται με τον κατώτατο μισθό. Μολονότι είναι προφανές ότι το εισόδημα από την εργασία (ήδη σε επίπεδο κατώτατου μισθού) θα πρέπει να είναι υψηλότερο σε σχέση με το εισόδημα από παροχές, δεν υπάρχουν ενδείξεις, κατά μέσο όρο, σημαντικής αρνητικής επίπτωσης στην πιθανότητα εύρεσης εργασίας για τα άτομα που λαμβάνουν στήριξη ελάχιστου εισοδήματος. Δεδομένων των διαφορών ως προς την επάρκεια μεταξύ των χωρών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιτύχουν επαρκή επίπεδα συνολικής εισοδηματικής στήριξης με προοδευτικό τρόπο. Οι παροχές πρέπει να συμβαδίζουν με τον πληθωρισμό (ιδίως όσον αφορά τις τιμές των τροφίμων και της ενέργειας), την αύξηση του κόστους διαβίωσης και τις μισθολογικές εξελίξεις.
- (22) Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για το ελάχιστο εισόδημα μπορεί να αποτελούν εμπόδιο στην πρόσβαση ορισμένων ομάδων. Καταρχήν, τα παιδιά καλύπτονται ως μέρος του νοικοκυριού. Ωστόσο, το κατώτατο όριο ηλικίας για τους αιτούντες που υπερβαίνουν τα 18 έτη ενδέχεται να περιορίζει την πρόσβαση των νεαρών ενηλίκων. Οι περιορισμοί που σχετίζονται με την ελάχιστη διάρκεια νόμιμης διαμονής μπορούν να περιορίσουν την πρόσβαση αλλοδαπών ατόμων, ενώ η μη ύπαρξη διεύθυνσης μόνιμης κατοικίας δυσχεραίνει τη χορήγηση ελάχιστου εισοδήματος σε αστέγους ή σε άτομα που ζουν σε υποβαθμισμένες περιοχές (π.χ. σε οικισμούς Ρομά). Ενώ ο έλεγχος επάρκειας πόρων αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τη διασφάλιση της κατάλληλης στόχευσης του ελάχιστου εισοδήματος, ενδέχεται επίσης να προκύψει ανεπαρκής κάλυψη όταν, κατά τη διάρκεια του ελέγχου επάρκειας πόρων, το κατώτατο όριο για τη μέγιστη συνολική αξία του εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων καθορίζεται σε χαμηλό επίπεδο, αποκλείοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ορισμένα νοικοκυριά ακόμη και αν βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας.

- (23) Τα κενά στην κάλυψη από το ελάχιστο εισόδημα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται και η συνέχεια της κάλυψης σε διάφορα στάδια της ζωής θα πρέπει να διασφαλίζεται με τη θέσπιση διαφανών κριτηρίων πρόσβασης που δεν εισάγουν διακρίσεις. Η ηλικία, η ύπαρξη διεύθυνσης μόνιμης κατοικίας ή η απαίτηση δυσανάλογα μακράς σε διάρκεια νόμιμης διαμονής δεν θα πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για την πρόσβαση στο ελάχιστο εισόδημα. Τα όρια για τον έλεγχο επάρκειας πόρων θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν αξιοπρεπή διαβίωση για διαφορετικά είδη και μεγέθη νοικοκυριών σε ένα δεδομένο κράτος μέλος. Οι χαμηλές αποδοχές από την εργασία (όπως εφάπαξ πληρωμές ή μη σταθερά εισοδήματα) θα πρέπει να αντιμετωπίζονται αναλογικά κατά τον έλεγχο επάρκειας πόρων κατά τρόπο που να διασφαλίζει κίνητρα για εργασία και να μην αποκλείει τους αιτούντες από τη λήψη (ενδεχομένως χαμηλότερων) παροχών. Η πρόσβαση στο ελάχιστο εισόδημα πρέπει να χορηγείται ταχέως και το δικαίωμα θα πρέπει να είναι απεριόριστο, υπό την προϋπόθεση ότι οι αιτούντες εξακολουθούν να πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, με την επιφύλαξη περιοδικών επανεξετάσεων.
- (24) Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, η ευελιξία στον σχεδιασμό του ελάχιστου εισοδήματος, μεταξύ άλλων μέσω προσωρινής απλούστευσης της πρόσβασης, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον μετριασμό των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων και να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο στην οικονομία. Τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων προστασίας και όχι τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ως ύστατη λύση, συνοδευόμενα από εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων για τον μετριασμό των δυσμενών συνεπειών στα πλέον μειονεκτούντα άτομα.
- (25) Ο δυσανάλογος διοικητικός φόρτος, η έλλειψη ενημέρωσης ή ο φόβος στιγματισμού ή διακρίσεων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τα άτομα που πληρούν τις προϋποθέσεις για λήψη ελάχιστου εισοδήματος να μην αιτούνται πρόσβαση σε αυτό. Η αποφυγή του κατακερματισμού των συστημάτων, η διασφάλιση της συνολικής προσβασιμότητας και της απλούστευσης των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων, καθώς και η παροχή διοικητικής υποστήριξης στους δυνητικούς αιτούντες μπορούν να αυξήσουν την αξιοποίηση του ελάχιστου εισοδήματος. Απαιτούνται περαιτέρω μέτρα για τη διασφάλιση της αξιοποίησης του ελάχιστου εισοδήματος από μονογονεϊκά νοικοκυριά, με επικεφαλής κυρίως γυναίκες. Επιπλέον, οι προσπάθειες προσέγγισης θα πρέπει να στοχεύουν ειδικότερα στις κοινωνικά υποβαθμισμένες περιοχές και τα πλέον περιθωριοποιημένα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά. Η χαμηλή προσβασιμότητα σε ψηφιακά εργαλεία ή η έλλειψη δεξιοτήτων για τη χρήση τους μπορεί επίσης να αποτελέσει εμπόδιο στην αποτελεσματική πρόσβαση, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρία. Η τακτική παρακολούθηση και ανάλυση των σχετικών δεδομένων μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση των αιτίων της μη αξιοποίησης και να βελτιώσει την αντίδραση σε επίπεδο πολιτικής.
- (26) Παρόλο που ο έλεγχος επάρκειας πόρων πραγματοποιείται σε επίπεδο νοικοκυριού, συχνά δεν συνεκτιμά τη θέση των ατόμων εντός του νοικοκυριού, την πιθανή άνιση κατανομή των οικογενειακών εισοδημάτων και την επιθυμία για αυτονομία. Αυτό επηρεάζει ιδιαίτερα τις γυναίκες, καθώς είναι πιθανότερο να έχουν χαμηλότερα εισοδήματα, χαμηλότερες αμοιβές και μεγαλύτερες ευθύνες φροντίδας. Οι λύσεις που διευκολύνουν τη λήψη εισοδηματικής στήριξης από μεμονωμένα μέλη του νοικοκυριού μπορούν να συμβάλουν στην ισότητα των φύλων και την οικονομική ανεξαρτησία, καθώς και στην εισοδηματική ασφάλεια των γυναικών και των νεαρών ενηλίκων, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαραίτητα αύξηση του συνολικού επιπέδου των παροχών που λαμβάνονται από το νοικοκυριό.

- (27) Η ενίσχυση των αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, που είναι προσβάσιμες σε όλους, είναι σημαντική για τον μετριασμό της μακροπρόθεσμης εξάρτησης από την εισοδηματική στήριξη. Οι απαιτήσεις ενεργοποίησης και οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας μπορούν να ενθαρρύνουν μεγαλύτερες προσπάθειες για εύρεση εργασίας και την αποδοχή προσφορών εργασίας, όταν συνοδεύονται από υποστηρικτικές υπηρεσίες όπως η παροχή συμβουλών, η καθοδήγηση και η βοήθεια κατά την αναζήτηση εργασίας, καθώς και μέτρα για τη διασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία⁵⁴, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους νεαρούς ενήλικες που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, βοηθώντας τους να επιστρέψουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατόν, ενώ η λήψη εισοδηματικής στήριξης θα πρέπει να συνδέεται με ιδιαίτερα ισχυρά μέτρα ενεργοποίησης. Με βάση τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει επίσης να δοθεί στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Οι ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, η εξατομικευμένη στήριξη και καθοδήγηση που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες ανάγκες, η διασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας, η προώθηση της διατήρησης θέσεων εργασίας και η διευκόλυνση της επαγγελματικής ανέλιξης μπορούν να στηρίζουν τη μετάβαση στην απασχόληση σε όλες τις ηλικίες. Η τακτική επανεξέταση των κινήτρων και των αντικινήτρων που προκύπτουν από τα συστήματα φορολογίας και παροχών, η σταδιακή κατάργηση της εισοδηματικής στήριξης μετά την ανάληψη εργασίας ή η δυνατότητα συνδυασμού της με τις αποδοχές από την εργασία μπορούν να αυξήσουν το διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στην ανταμοιβή της εργασίας, στη μείωση της φτώχειας των εργαζομένων και στην παροχή κινήτρων για επίσημη απασχόληση. Ταυτόχρονα, οι παροχές σε εργαζομένους πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά, ώστε να αποφεύγονται οι παγίδες χαμηλού μισθού.
- (28) Η απασχόληση στην κοινωνική οικονομία θα μπορούσε να αποτελέσει εφελτήριο για τη σύνδεση με άλλους τομείς της αγοράς εργασίας. Η διευκόλυνση της μετάβασης στην απασχόληση θα πρέπει να υποστηρίζεται μέσω της παροχής ειδικών μέτρων στους εργοδότες, τα οποία θα συνοδεύονται από στοχευμένα οικονομικά κίνητρα, όπου είναι αναγκαίο.
- (29) Οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, για παράδειγμα η κοινωνική εργασία, η παροχή συμβουλών, η καθοδήγηση, η πλαισίωση, η ψυχολογική υποστήριξη και τα διάφορα προγράμματα αποκατάστασης, καθώς και τα μέτρα που διευκολύνουν την πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές ή βασικές υπηρεσίες, είναι επίσης απαραίτητα για τη δημιουργία ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας. Θα πρέπει επίσης να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, σύμφωνα με το εθελοντικό ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες⁵⁵, και για τη διασφάλιση της συνεχούς πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες. Θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν τα μέτρα για την αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών και μη εμποδίων που παρεμποδίζουν την ισότιμη και καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες.
- (30) Μια περισσότερο εξατομικευμένη στήριξη με στόχο τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των σύνθετων αναγκών των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους

⁵⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

⁵⁵ Εθελοντικό ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες [SPC/2010/10 final].

και των νοικοκυριών τους μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επιτυχή κοινωνική και οικονομική τους ένταξη. Η αξιολόγηση των αναγκών θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την κατάρτιση ενός εξατομικευμένου σχεδίου ένταξης που θα καλύπτει άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους σε ένα συγκεκριμένο νοικοκυριό (μεμονωμένα ή από κοινού), καθορίζοντας το είδος της απαιτούμενης στήριξης και τους συμφωνημένους στόχους. Η στήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνει κατάλληλα προγραμματισμένα μέτρα κοινωνικής ένταξης ή ενεργητικά μέτρα πολιτικής για την αγορά εργασίας, ανάλογα με την ατομική κατάσταση και τη διαθεσιμότητα προς εργασία, διασφαλίζοντας παράλληλα την ισορροπία μεταξύ θετικών κινήτρων και απαιτήσεων ενεργοποίησης⁵⁶. Οι συμφωνίες ένταξης στην εργασία που συνάπτονται σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας⁵⁷ μπορούν επίσης να εξυπηρετήσουν αυτόν τον σκοπό και, ως εκ τούτου, μπορούν να επανεξεταστούν, εάν χρειαστεί, ώστε να συμπεριλάβουν επίσης ένα ευρύτερο σύνολο υποστηρικτικών υπηρεσιών για την ένταξη των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.

- (31) Οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί διακυβέρνησης είναι καίριας σημασίας για την υλοποίηση ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας. Η χορήγηση των παροχών και η παροχή υπηρεσιών θα πρέπει να αξιοποιούν τα εργαλεία που προσφέρει η ψηφιακή μετάβαση, αποφεύγοντας παράλληλα τον αποκλεισμό λόγω του ψηφιακού χάσματος. Θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ο στενός συντονισμός και η εναρμόνιση των υφιστάμενων συστημάτων και παροχών, καθώς και ο συντονισμός τους με άλλες πολιτικές. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η ανταλλαγή δεδομένων και η στενότερη συνεργασία μεταξύ των διάφορων επιπέδων διακυβέρνησης και υπηρεσιών, μεταξύ άλλων μέσω επίσημων συμφωνιών ή υπηρεσιών μίας στάσης, διευκολύνουν την επίτευξη περισσότερο ολοκληρωμένης στήριξης. Η αξιόπιστη παρακολούθηση και η τακτική αξιολόγηση των επιπτώσεων της πολιτικής, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας, στην τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής και στη βελτίωση της διαφάνειας των εθνικών συστημάτων.
- (32) Η αμοιβαία μάθηση και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε επίπεδο Ένωσης, σε συνδυασμό με εργασίες ανάλυσης για την περαιτέρω επεξεργασία του υφιστάμενου ενωσιακού πλαισίου συγκριτικής αξιολόγησης για το ελάχιστο εισόδημα, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της διαθεσιμότητας και της συγκρισιμότητας των σχετικών δεικτών και της κανονικότητας των δεδομένων, θα πρέπει να στηρίζουν τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών μεταρρυθμίσεων.
- (33) Διατίθενται ενωσιακά κονδύλια για τη στήριξη της εφαρμογής της παρούσας σύστασης. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου⁵⁸, κάθε κράτος μέλος

⁵⁶ Τα στοιχεία δείχνουν ότι η πιο ενεργή αναζήτηση εργασίας οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης, ενώ δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν παρόμοια θετική επίδραση των αυστηρότερων κανόνων επιβολής κυρώσεων όσον αφορά την απασχόληση. Βλ.: ΟΟΣΑ, Does Demanding Activation Work? A Comparative Analysis of the Effects of Unemployment Benefit Conditionality on Employment in 21 Advanced Economies (Λειτουργεί η απαιτητική ενεργοποίηση; Συγκριτική ανάλυση των συνεπειών της εξάρτησης των παροχών ανεργίας από όρους στην απασχόληση σε 21 προηγμένες οικονομίες), 1980–2012.

⁵⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016, για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας (ΕΕ C 67 της 20.2.2016, σ. 1).

⁵⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον το 25 % των πόρων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το InvestEU μπορούν επίσης να στηρίζουν επενδύσεις σε υποστηρικτικές κοινωνικές υποδομές, όπως η κοινωνική στέγαση και οι εγκαταστάσεις προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και σε εξοπλισμό και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στηρίζουν ήδη τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα του ελάχιστου εισοδήματος.

- (34) Η εφαρμογή της παρούσας σύστασης δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μείωση του επιπέδου προστασίας από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ή σύμφωνα με όσα διατυπώνονται στη σύσταση 92/441/ΕΟΚ. Τα κράτη μέλη καλούνται να θεσπίσουν ή να διατηρήσουν ευνοϊκότερες διατάξεις από αυτές που περιλαμβάνονται στην παρούσα σύσταση.
- (35) Η συνολική βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η επαρκής χρηματοδότηση του ελάχιστου εισοδήματος είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανθεκτικότητα, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Η εφαρμογή της παρούσας σύστασης δεν θα πρέπει να επηρεάζει σημαντικά τη δημοσιονομική ισορροπία των συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών.
- (36) Η εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την αποτύπωση των συνεπειών των δημοσιονομικών μέτρων και άλλων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στις διάφορες εισοδηματικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των πλέον μειονεκτουσών. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων μπορεί να συμβάλει στον αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο σχεδιασμό των μεταρρυθμίσεων στους τομείς της φορολογίας και των παροχών, διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Ανακοίνωση της Επιτροπής παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον καλύτερο τρόπο ενσωμάτωσης της εκτίμησης των διανεμητικών επιπτώσεων στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής⁵⁹.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ

ΣΤΟΧΟΣ

- 1) Με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλα τα στάδια της ζωής, η παρούσα σύσταση αποσκοπεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της προώθησης επαρκούς εισοδηματικής στήριξης, ειδικότερα του ελάχιστου εισοδήματος, της αποτελεσματικής πρόσβασης σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες για τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, καθώς και μέσω της ενθάρρυνσης της ένταξης στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν, σύμφωνα με την προσέγγιση της ενεργητικής ένταξης.

ΟΡΙΣΜΟΙ

- 2) Για τον σκοπό της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
  - α) «άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους»: τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με ανεπαρκείς, μη σταθερούς ή αβέβαιους χρηματικούς και

⁵⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Καλύτερη εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων των πολιτικών των κρατών μελών» (επίκειται η δημοσίευσή της).

υλικούς πόρους, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την υγεία και την ευημερία τους και για τη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή·

- β) «εισοδηματική στήριξη»: το σύνολο όλων των ειδών χρηματικών παροχών που παρέχονται στο νοικοκυριό, συμπεριλαμβανομένων των παροχών ελάχιστου εισοδήματος·
- γ) «ελάχιστο εισόδημα»: μη ανταποδοτικά και εξαρτώμενα από το εισόδημα δίκτυα ασφάλειας που λειτουργούν στο πλαίσιο συστημάτων κοινωνικής προστασίας·
- δ) «κάλυψη»: το δικαίωμα συμμετοχής στο ελάχιστο εισόδημα, όπως ορίζεται στην εθνική νομοθεσία·
- ε) «αξιοποίηση»: το ποσοστό των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο ελάχιστο εισόδημα και τα οποία όντως συμμετέχουν σε αυτό·
- στ) «υποστηρικτικές υπηρεσίες»: υπηρεσίες που στοχεύουν σε συγκεκριμένες ανάγκες ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τα άτομα αυτά είναι σε θέση να ενταχθούν στην κοινωνία και, κατά περίπτωση, στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών κοινωνικής ένταξης, για παράδειγμα κοινωνική εργασία, παροχή συμβουλών, καθοδήγηση, πλαισίωση, ψυχολογική υποστήριξη και αποκατάσταση, και άλλων γενικών υποστηρικτικών υπηρεσιών, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η υγειονομική περίθαλψη, η μακροχρόνια φροντίδα, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, καθώς και η στέγαση·
- ζ) «βασικές υπηρεσίες»: περιλαμβάνουν την ύδρευση, την αποχέτευση, την ενέργεια, τις μεταφορές, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ψηφιακές επικοινωνίες·
- η) «αποτελεσματική πρόσβαση σε υπηρεσίες»: κατάσταση στην οποία οι σχετικές υπηρεσίες είναι άμεσα διαθέσιμες, οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες, καλής ποιότητας, παρέχονται εγκαίρως και οι δυνητικοί χρήστες έχουν ίση πρόσβαση σε αυτές, γνωρίζουν την ύπαρξή τους, καθώς και τα δικαιώματα χρήσης τους·
- θ) «σχέδιο ένταξης»: συμφωνία ή σύνολο συμφωνιών που συνάπτονται με άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης και, για όσους μπορούν να εργαστούν, την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

- 3) Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναπτύξουν ισχυρά δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας που θα εγγυώνται αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής, συνδυάζοντας επαρκή εισοδηματική στήριξη —συμπεριλαμβανομένων των παροχών ελάχιστου εισοδήματος και άλλων συνοδευτικών χρηματικών παροχών— και παροχές σε είδος και παρέχοντας πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες.
- 4) Προκειμένου να διασφαλιστεί επαρκής εισοδηματική στήριξη, συνιστάται στα κράτη μέλη να καθορίσουν το επίπεδο της εισοδηματικής στήριξης μέσω διαφανούς και αξιόπιστης μεθοδολογίας οριζόμενης στη νομοθεσία και με τη συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών. Η μεθοδολογία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις συνολικές πηγές εισοδήματος, τις ειδικές ανάγκες και τη μειονεκτική κατάσταση

των νοικοκυριών, το εισόδημα χαμηλόμισθου ή εργαζομένου που αμείβεται με τον κατώτατο μισθό, το βιοτικό επίπεδο και την αγοραστική δύναμη, τα επίπεδα τιμών και τις σχετικές με αυτά εξελίξεις.

- 5) Παράλληλα με τη διασφάλιση κινήτρων για την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν, η εισοδηματική στήριξη θα πρέπει να αυξάνει σταδιακά το εισόδημα των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σε επίπεδο τουλάχιστον ισοδύναμο με ένα από τα ακόλουθα:
- α) το εθνικό όριο κινδύνου φτώχειας· ή
  - β) τη χρηματική αξία των αναγκαίων αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς διατροφής, της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης και των βασικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τους εθνικούς ορισμούς· ή
  - γ) άλλα επίπεδα συγκρίσιμα με τα επίπεδα που αναφέρονται στο στοιχείο α) ή στο στοιχείο β), τα οποία καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.
- 6) Συνιστάται στα κράτη μέλη να επιτύχουν το κατάλληλο επίπεδο εισοδηματικής στήριξης που προβλέπεται στην παράγραφο 5 το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2030, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
- 7) Συνιστάται στα κράτη μέλη να επανεξετάζουν ετησίως και, κατά περίπτωση, να προσαρμόζουν το επίπεδο της εισοδηματικής στήριξης, ώστε να διατηρείται η επάρκειά του, λαμβανομένων παράλληλα υπόψη των παροχών σε είδος.
- 8) Με σκοπό την προώθηση της ισότητας των φύλων, της εισοδηματικής ασφάλειας και της οικονομικής ανεξαρτησίας των γυναικών, των νεαρών ενηλίκων και των ατόμων με αναπηρία, συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν τη δυνατότητα χορήγησης εισοδηματικής στήριξης σε μεμονωμένα μέλη του νοικοκυριού.

ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

- 9) Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι όλα τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους καλύπτονται από το ελάχιστο εισόδημα που προβλέπει ο νόμος, ορίζοντας:
- α) διαφανή κριτήρια επιλεξιμότητας που δεν εισάγουν διακρίσεις, στο πλαίσιο των οποίων διασφαλίζεται αποτελεσματική πρόσβαση στο ελάχιστο εισόδημα για τους νεαρούς ενήλικες και ανεξάρτητα από την ύπαρξη διεύθυνσης μόνιμης κατοικίας, ενώ εξασφαλίζεται παράλληλα ότι η διάρκεια της νόμιμης διαμονής είναι αναλογική·
  - β) όρια για τον έλεγχο επάρκειας πόρων τα οποία αντικατοπτρίζουν το βιοτικό επίπεδο σε ένα κράτος μέλος για διαφορετικούς τύπους και μεγέθη νοικοκυριών και λαμβάνουν υπόψη τα άλλα είδη εισοδημάτων (και περιουσιακών στοιχείων) του νοικοκυριού με αναλογικό τρόπο·
  - γ) τον χρόνο που απαιτείται για την επεξεργασία της αίτησης, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η απόφαση εκδίδεται εντός 30 ημερών από την υποβολή της·
  - δ) τη συνεχή πρόσβαση στο ελάχιστο εισόδημα, εφόσον τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, με τακτική επανεξέταση της επιλεξιμότητας·
  - ε) απλές, ταχείες, αμερόληπτες και δωρεάν διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και προσφυγών, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα άτομα που δεν διαθέτουν

επαρκείς πόρους είναι ενημερωμένα και έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στις διαδικασίες αυτές·

- στ) μηχανισμούς που διασφαλίζουν ότι το ελάχιστο εισόδημα ανταποκρίνεται στις κοινωνικοοικονομικές κρίσεις, για παράδειγμα μέσω της προσωρινής χαλάρωσης των κριτηρίων επιλεξιμότητας ή της παράτασης της διάρκειας των παροχών.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

- 10) Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την πλήρη αξιοποίηση του ελάχιστου εισοδήματος μέσω:
  - α) της μείωσης του διοικητικού φόρτου, μεταξύ άλλων με την απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και τη διασφάλιση βήμα προς βήμα καθοδήγησης για όσους τη χρειάζονται, δίνοντας παράλληλα προσοχή στη διαθεσιμότητα ψηφιακών και μη ψηφιακών εργαλείων·
  - β) της διασφάλισης της πρόσβασης σε φιλικές προς τον χρήστη, δωρεάν και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με το ελάχιστο εισόδημα·
  - γ) της προδραστικής προσέγγισης ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους με σκοπό την ενημέρωση και την ενθάρρυνση της αξιοποίησης του ελάχιστου εισοδήματος, ιδίως όσον αφορά μονογονεϊκά νοικοκυριά, μεταξύ άλλων με την εμπλοκή των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
  - δ) της λήψης μέτρων για την καταπολέμηση του στιγματισμού και των μη συνειδητών προκαταλήψεων που συνδέονται με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό·
  - ε) της τακτικής αξιολόγησης της μη αξιοποίησης του ελάχιστου εισοδήματος και, κατά περίπτωση, των σχετικών μέτρων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας, του προσδιορισμού των εμποδίων και της εφαρμογής διορθωτικών μέτρων.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΓΟΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ

- 11) Με σκοπό την προώθηση υψηλού ποσοστού απασχόλησης και αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, να αίρουν τα εμπόδια για την (επαν)ένταξη και παραμονή στην απασχόληση, να στηρίζουν τα άτομα που είναι σε θέση να εργαστούν στην πορεία τους προς την ποιοτική απασχόληση, να εξασφαλίζουν κίνητρα για εργασία, να αντιμετωπίζουν τη φτώχεια των εργαζομένων και τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας, να παρέχουν κίνητρα για επίσημη απασχόληση, να καταπολεμούν την αδήλωτη εργασία και να διευκολύνουν τις ευκαιρίες εργασίας, με τους εξής τρόπους:
  - α) διασφαλίζοντας ότι οι απαιτήσεις ενεργοποίησης παρέχουν επαρκή κίνητρα για την (επαν)ένταξη στην αγορά εργασίας, όντας παράλληλα σταδιακές και αναλογικές· δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στους νεαρούς ενήλικες ώστε να επιστρέψουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή την αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατόν·
  - β) βελτιώνοντας τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης χωρίς αποκλεισμούς, υποστηρίζοντας την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και τη επανειδίκευση, ιδίως των ατόμων με

χαμηλό ή παρωχημένο επίπεδο δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας με κοινωνικούς εταίρους·

- γ) προβλέποντας τη δυνατότητα συνδυασμού της εισοδηματικής στήριξης με το εισόδημα από την εργασία, την προοδευτική κατάργηση της εισοδηματικής στήριξης ή τη διατήρηση του δικαιώματος σε εισοδηματική στήριξη κατά τις δοκιμαστικές περιόδους ή τις περιόδους πρακτικής άσκησης και βραχείας ή σποραδικής εργασίας·
- δ) επανεξετάζοντας σε τακτική βάση τα κίνητρα και τα αντικίνητρα που προκύπτουν από τα συστήματα φορολογίας και παροχών·
- ε) υποστηρίζοντας τις ευκαιρίες απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής πρακτικής εργασιακής πείρας·
- στ) διευκολύνοντας τη μετάβαση στην απασχόληση μέσω της παροχής μέτρων στους εργοδότες, όπως κίνητρα πρόσληψης, στήριξη μετά την τοποθέτηση σε θέση εργασίας, καθοδήγηση, παροχή συμβουλών, προώθηση της διατήρησης της θέσης εργασίας και της επαγγελματικής ανέλιξης.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

- 12) Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν:
  - α) την αποτελεσματική και ισότιμη πρόσβαση σε υποστηρικτικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων σύμφωνα με τις αρχές ποιότητας που ορίζονται στο εθελοντικό ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες·
  - β) τη συνέχεια της αποτελεσματικής πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας·
  - γ) την αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών και μη εμποδίων στην αποτελεσματική πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες.

ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

- 13) Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα διάφορα εμπόδια που συναντούν τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους κατά την κοινωνική ένταξη και, όσον αφορά τα άτομα που μπορούν να εργαστούν, κατά την πορεία τους προς την απασχόληση, συνιστάται στα κράτη μέλη να αναπτύξουν εξατομικευμένη προσέγγιση και να συντονίσουν την παροχή υπηρεσιών, με τους εξής τρόπους:
  - α) με τη διενέργεια πολυδιάστατης εκτίμησης των αναγκών, η οποία θα εξετάζει τα εμπόδια όσον αφορά την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση, θα προσδιορίζει τις υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για την αντιμετώπιση των εμποδίων αυτών και θα καθορίζει την απαιτούμενη στήριξη·
  - β) στη βάση αυτή, το αργότερο εντός τριών μηνών από την πρόσβαση στο ελάχιστο εισόδημα, με την κατάρτιση σχεδίου ένταξης το οποίο θα πρέπει:
    - 1) να καθορίζει κοινούς στόχους και χρονοδιαγράμματα·
    - 2) να περιγράφει δέσμη μέτρων στήριξης προσαρμοσμένης στις ατομικές ανάγκες, η οποία θα περιλαμβάνει ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας και/ή μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης·
    - 3) να διορίζει διαχειριστή υπόθεσης ο οποίος θα διασφαλίζει τη συνεχή υποστήριξη, θα οργανώνει παραπομπές στις αρμόδιες υπηρεσίες σε

εύθετο χρόνο και θα επιβλέπει τακτικά την πρόοδο της εφαρμογής του σχεδίου ένταξης·

- γ) για τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και είναι μακροχρόνια άνεργοι, με την επανεξέταση και, όπου απαιτείται, με την προσαρμογή της υφιστάμενης συμφωνίας ένταξης στην εργασία, σύμφωνα με τη σύσταση για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας⁶⁰, ώστε να συμπληρωθεί με στοιχεία του σχεδίου ένταξης που αναφέρεται στο στοιχείο β).

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

- 14) Με σκοπό τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και την εφαρμογή ισχυρών δικτύων κοινωνικής ασφάλειας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να αποφεύγουν κενά, αλληλεπικαλύψεις και κατακερματισμό των διάφορων παροχών και συστημάτων, με αποτέλεσμα την παροχή συνεκτικής δέσμης εισοδηματικής στήριξης, μέτρων ενεργοποίησης και υποστηρικτικών υπηρεσιών·
  - β) να ενισχύουν την επιχειρησιακή ικανότητα των αρχών που είναι αρμόδιες για την εισοδηματική στήριξη, των υπηρεσιών απασχόλησης και των παρόχων υποστηρικτικών υπηρεσιών και να βελτιώνουν τη συνεργασία τους, μεταξύ άλλων μέσω της ανταλλαγής δεδομένων και της προώθησης περαιτέρω ολοκληρωμένων μοντέλων παροχής υπηρεσιών·
  - γ) να ενδυναμώνουν τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι κοινωνικοί εταίροι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας, με σκοπό την αποτελεσματική συμμετοχή τους στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος·
  - δ) να εξασφαλίζουν την επαρκή χρηματοδότηση των δικτύων κοινωνικής ασφάλειας κατά τρόπο που συνάδει με τη συνολική βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
- 15) Για την καλύτερη ενημέρωση της χάραξης πολιτικής, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να παρακολουθούν συνεχώς την εφαρμογή των πολιτικών εισοδηματικής στήριξης, ιδίως του ελάχιστου εισοδήματος, και των σχετικών μέτρων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας, της πρόσβασης σε υπηρεσίες, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των σχετικών δεδομένων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και μέσω της διενέργειας τακτικών αξιολογήσεων, και να προβαίνουν σε προσαρμογές για την επίτευξη των στόχων της παρούσας σύστασης με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο·
  - β) να αναπτύσσουν, τηρώντας παράλληλα τους κανόνες προστασίας των δεδομένων, μηχανισμούς που θα καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της πορείας των ατόμων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους όσον αφορά την κοινωνική τους ένταξη ή τη μετάβασή τους στην απασχόληση·

- γ) να υποβάλλουν ανά 3 έτη έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης· η πρώτη έκθεση θα πρέπει να καλύπτει τα αποτελέσματα και τις συστάσεις των αξιολογήσεων που αναφέρονται στο στοιχείο α).
- 16) Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής:
- α) να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας για την περαιτέρω επεξεργασία του πλαισίου συγκριτικής αξιολόγησης σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα και την ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της συγκρισιμότητας των σχετικών δεικτών και δεδομένων·
  - β) να ενισχύσει την αμοιβαία μάθηση και τη διάδοση των αποτελεσμάτων και των ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών·
  - γ) με βάση τις εκθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 15 στοιχείο γ) και στο πλαίσιο της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, να επανεξετάζει τακτικά την πρόοδο που σημειώνεται στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή Απασχόλησης και το δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης όσον αφορά την πρόσβαση σε αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς·
  - δ) να παρακολουθεί την πρόοδο της εφαρμογής της παρούσας σύστασης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να προτείνει, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, ειδικές ανά χώρα συστάσεις στα κράτη μέλη·
  - ε) να αποτιμά τα μέτρα που λαμβάνονται προς εφαρμογή της παρούσας σύστασης, ιδίως όσον αφορά τον αντίκτυπό της στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, στην αύξηση των επιπέδων απασχόλησης και στη βελτίωση της συμμετοχής στην κατάρτιση, και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο έως το 2032.
- 17) Η σύσταση 92/441/ΕΟΚ αντικαθίσταται από την παρούσα σύσταση.
- Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*